MAZPULKS

MĒNEŠRAKSTS JAUNATNEI UN MAZPULKU DALĪBNIEKIEM

1935.

№ 4

SAVIENĪBAS „LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS CENTRĀLBIEDRĪBA“ IZDEVUMS

Iznākusi nepieciešama rokas grāmata lauksaimniekiem,

„Lauksaimnieku bibliotekas“ XXII./XXIII. sējums:

Veterinārārsts Pēteris Mežaks

Mājkustoņu slimības

Autors, vadīdamies no piedzīvojumiem lauku praksē un novērojumiem, kas gūti mūsu pašu zemē, apraksta medicīniskās palīdzības sniegšanu pret visādām lopu slimībām

Grāmata 300 lpp. bieza, ar 43 zīmējum tekstā, maksā Ls 3,—

Grāmatu var pasūtīt pa pastu, iemaksājot mūsu tek. rēķ. 1278 vai iesūtot pastmarkās to vērtību. Sūtīšanas izdevumi pircējam nav jāsedz.

P.-S. „Zemnieka Domas“

Rīgā, Tērbatas ielā № 33/35.

Rīgas slimo kasu starpbiroja ķīmiski - farmaceitiskā

laboratorija **Rīgā, Ģertrūdes ielā № 15/17.**

Iepērk šādas ārstniecības prasībām atbilstošas (laikā ievāktas, labi kaltētas u. t. t.)

drogas.

Folia Belladonnae (Vilka ogu lapas)
„ Hyoscyami (Driģeņu lapas)
„ Uvae Ursi (Miltenāju lapas)
Flores Chamomillae vulg (Smaržīgo kumelīšu ziedi)
Radix Valerianae (Baldrijāņu saknes)
Folia Farfarae (Lapeņu lapas)
„ Menthae piper (Piparmētru lapas)
Herba Millefolii (Pelašķi)
Folia Salviae (Salveja lapas)
„ Trifolii fibr. (Puplašku lapas)
Flores Tiliae (Liepu ziedi)
Herba Absinthii (Vērmeles)
„ Thymi (Dārza timijāns)
„ Serpylli (Lauku timijāns)

Ar piedāvājumiem lūdzam griesties laboratorijā — darbdienās no pulkst. 9—15.

Uz Lieldienām

Lieldienās sevišķi iecienīts svētku kukulis ir krāšņās, no šokolādes veidotās **olas** un **figūras**. Iegādājoties šos svētku gardumus, ir no svara raudzīties, lai tie nebūtu veselībai kaitīgi vai izgatavoti no mazvērtīgām izejvielām.

Tiem jābūt nevien krāšņiem, bet arī labiem un garšīgiem.

ĶUZES Lieldienu olas un figūras izgatavotas no **augstvērtīgas** šokolādes masas. Skaistāku par **V. ĶUZES** Lieldienu figūrām un olām nav.

Tā tad — dot priekšroku ĶUZES ražojumiem arī uz Lieldienām, Jūsu pašu interesēs.

A./S. V. Ķuze

Fabr. noliktavas: Rīgā, Brīvības ielā 13 un Raiņa bulv. 25.

MAZPULKS

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS CENTRĀLBIEDRĪBAS, KURZEMES LAUKSAIMNIECĪBAS BIEDRĪBU SAVIENĪBAS, ZEMGALES LAUKSAIMNIECĪBAS CENTRĀLBIEDRĪBAS UN LATGALES LAUKSAIMNIECĪBAS BIEDRĪBU SAVIENĪBAS MĒNEŠRAKSTS JAUNATNEI UN MAZPULKU DALĪBNIEKIEM.

IZNĀK KATRA MĒNEŠA 15. DIENĀ.

REDAKCIJA UN EKSPEDĪCIJA: RĪGĀ, BAZNĪCAS IELĀ № 6-a. TĀLRUŅI: RED. — 21617, EKSPED. — 22822.

ABONĒŠANAS MAKSA: GADĀ LS 2,—; ATSEVIŠĶS NUMURS 20 SANT.

SLUDINĀJUMU MAKSA 1/1 L. P. — LS 100,—; 1/2 L. P. — LS 50,—; 1/4 L. P. — LS 25,—.

V. gada gājums. 15. aprilī 1935. g. № 4

Māc. Arn. Lūsis.

Augšāmcelšanās svētkos.

Mēs tuvojamies otram lielākam posmam baznīcas gadā, kas iesākas ar Kristus augšāmcelšanās dienu — Lieldienu svētkiem. Pirmais posms lika mums atcerēties Kristus brīnišķīgo piedzimšanu no jaunavas Marijas, viņa dzīvi, sāpes un ciešanas, kas savu lielāko piepildījumu sasniedza nopietnā un sērā klusajā nedēļā, kad visā kristīgā pasaulē atsakās no skaļa trokšņa un līksmām dzīrēm, bet aizstaigā pa atmiņu ceļiem atpakaļ uz to tālo zemi, kuŗu reiz pārstaigāja Lielais Glābējs.

Pūpolu svētdienā redzam ainu, kad tas iejāj svētā pilsētā — Jerūzalemē. Redzam, ka ļaudis atstāj darbu tīrumā un sētā. Vīri un sievas, veci un jauni steidzas tam pretī ar palmu zariem rokās. Un liekas mums tad, ka caur aizgājušo laiku klusumu mēs dzirdētu viņu gaviles — slavēts ir tas, kas nāk tā Kunga vārdā!

Zaļā Ceturtdienā ir skaists paradums kristīgai draudzei iet pie svētā vakarēdiena. Šai dienā Kristus dalījies ar saviem mācekļiem maizē un vīnā. Tas ir pēdējais sadraudzības un atvadīšanās mielasts, kuŗu viņš bauda kopā ar tiem, kam viņa mācību lemts iznest pasaulē — tālu aiz Galilējas un Jūdējas robežām. Šai brīdī Kristus jau zin, kāds liktenis viņu gaida. Golgātā tam būs jākāpj ar krustu plecos un ērkšķu vainagu galvā. Viņa dvēselē norisinas smaga cīņa. Vai atteikties? Iet atpakaļ? Nē. Viņš uzvar sevi. Viņš ies līdz galam. Nāve tam kļūst vairs tikai lielais piepildījums, pēdējais vārds šai dzīvē. Garā tas jau ir pacēlies sava tēva gaismas un pilnības valstībā.

Tad — Lielā Piektdiena. Tā — sāpju un uzvaras brīdis, kuŗā Kristus pierādīja, ka mīlestība ir stiprāka par nāvi, jo viņa pat nebaidās no tās. Mīlestība ļauj sevi pienaglot krustā. Un tas viņu tikai paaugstina...

Uz šī tumšā pamata, kādu sniedz klusā nedēļa, — gaišāki un skaistāki izceļas Lieldienu mirdzums un prieks. Lieldienu rītā Kristus izgājis no kapa. Lieldienu rītā viņš uzmodies jaunai dzīvei sava Tēva valstībā.

Kā tas ir noticis un varējis notikt? Tas ir liels un neatrisināms brīnums, kuŗu neviens vēl nav varējis izdomāt līdz galam. Mums atliek tikai ticēt, ka tas noticis mīlestības spēkā un mīlestības dēļ, tās mīlestības dēļ, kuŗu Kristus glabājis savā sirdī, kuŗa tam devusi spēku pašam ciest un tomēr mazināt citu sāpes un ciešanas. Mēs zinām, ka mīlestība visu izlīdzina. Viņai pieder viss, un tā ir visa mantiniece. Arī dzīvība ir viņas mūžīgā un neatņemamā daļa, kuŗa nāvē it kā pārtrūkst, bet tomēr nekad nebeidzas.

Un dzīvība jau ir augšāmcelšanās. Viņa saskatāma top tur, kur notiek atmoda — vienalga, dabā, vai dvēselē...

Pavasaris faktiski iesākas jau pirms Lieldienām — marta mēnesī. Bet — mēs viņu vēl nemanām — jo mūsu pašu dvē-

selēs vēl nav noticis augšāmcelšanās brīnums. Tikai tad, kad torņos gaiši un priecīgi skan Lieldienu zvani, redzam, ka tiešām viss ir kļuvis jauns, viss ir atmodies, augšāmcēlies.

Lūk — nokusis ir sniegs! Upes salauzušas zilos ledus vākus! Rūzganā zemē dīgst jauni, zaļi un sulīgi asni... Lapas plaukst, un dzeltēnas, upju krastos un mitrās pļavās, mirdz purenes...

Tu skaties un vēro — domā un brīnies? No kurienes — tu prasi — viss tas ir nācis? Kas ir tā varenā roka, kas atraisa katru pumpuru, katru ziedu? Kas ir tā siltā elpa, kas sasilda trauslo asnu, stiebru?

Tā — dzīviba, kas nāk no Mūžīgā. Tā — augšāmcelšanās, atmoda!

Kāds prieks šādos brīžos pārņem sirdi! Kā tad gribas dziedāt un gavilēt, kāpt šūpotnēs un lidot kā putnam augsti pret zilgām debesīm...

Arī dvēsele šai brīdī ir atmodusies. Arī viņa izmana sevī tos pašus dzīvības spēkus, kas visumam celties liek jaunai dzīvei.

Jaunās māsas un brāļi! — mazpulku saime. Lieldienas svētku notikums pierāda, ka Debestēvs negrib, lai mēs ietu bojā, bet, lai mēs dzīvotu un dzivības spēkā pildītu savu uzdevumu un pienākumu, ikviens savā vietā un savā darbā. Lieldienu notikums mums pierāda, ka nekādi šķēršļi, nekādas grūtības — kaut būtu tā arī nāve — nevar uzvarēt to, kam ir daudz ticības un mīlestības, to, kas savu spēku gūst no Dieva gara. To nevar nekas salaust. Nav tik smagas nastas, kas viņu varētu pilnīgi nospiest pie zemes. Viņš ceļas augšā. Dzīvo tāļāk, kaut arī jau būtu miris — aizgājis no šīs dzīves citā, nezināmā, neredzētā pasaulē.

Kristus augšāmcelšanās liek mums ticēt, ka pasaulē valda tikai dzīvība un katra parādība nobeidzas ar atmodu, augšāmcelšanos.

Tā ziemu aizdzen pavasaris, vakaru nomaina jauns un starojošs rīts. Un mūžīgā, neaptveramā plūsma, šī nepārtrauktā maiņa pierāda, cik liels un varens ir Dievs, un cik laimīgs ir tas cilvēks, kas savu cerību liek uz Viņu.

Ikviens, kas šādā ticībā būs kļuvis stiprs savā sirdī, varēs būt un būs stiprs arī savā darbā. Ir taisnība, ka katram cilvēkam ir dzīvē sava Golgāta. Katram ir sava sāpe, sava bēda. Katram savs krusts — lai arī, varbūt, vienam smagāks, otram vieglāks. Bet mums katram ir dota arī augšāmcelšanās. Tamdēļ būsim stipri. Ticēsim dzīvībai! Ticēsim labā uzvarai!

Un tad mēs uzvarēsim. Tad mēs dzīvosim un celsimies augšā tāpat, kā Tas, par kura augšāmcelšanos mums stāsta Lieldienu svētki — viņu gaviles un prieks.

Atmodas svētkos.

Skan svētrīta zvani un katram teic:
„Par nāvi ir uzvara gūta!"
Un jaužu bari uz dievnamu steidz,
Kurp lūgšanas augšup sūta.

Un daba ir modusies Kristum līdz,
Spirdz dzīviba visur, kur veros,
No cīruļa trallām gaiss trīcēt trīc,
Un lazda līkst ziedu ceros.

K. Pamše,
Jaungulbenes mazpulkā.

Dzimtā zeme.

Latvija, tu zeme cēlā —
Seņču sapņu lolojums —
Gaismā viņi tevi cēla,
Dzīvs nu kļuvis sapņojums.

Bāliņi, nu drosmi — sparu
Jaunam darbam nesīsim,
Modināsim senču garu,
Skaistu dzīvi veidosim.

J. Bachs,
Rubas mazpulkā.

Kokus pludinot.

Tilts.

Adolfa Ersa stāsts.

Jānītim jau bija divpadsmit gadu, kad viņš pirmo reizi brauca pār jauno Gaujas tiltu. Pirms gada viņš te pārcēlās gan ar plostu, bet tagad pār tiltu brauca pirmo reizi.

No plosta Jānītim bija bailes. Vajaga tik iedomāties: braukt uz plosta virsū ar visu zirgu un ratiem un vēl divos pajūgos, tur jānogrimst vienā acumirklī. Kad viņš mājas dīķī mēģināja pabraukties uz ganu puikas Jurkas plosta, viens pats cilvēks, tad jau tikko nenogrima, kājas mirka ūdenī. Bet te tāds svars un brauks pāri straujai, dziļai Gaujai. Kad tēvs pateica par šo gaidāmo braucienu, Jānītim izskrēja adatiņas caur muguru, bet viņš neko neatbildēja un bailes neizrādīja, jo vīrietim neklājas baiļoties.

Kad pajūgi piebrauca pie Gaujas, plosts atradās otrā krastā. Tēvs izkāpa no ratiem un piegājis pie plostnieka būdas, paraustīja kādu kloķi. Tajā pašā mirklī upes otrā krastā iezvanījās zvans. Drīz no viņejā krasta atdalījās melns četrstūris un lēni tuvojās šim krastam — plosts. Tagad Jānītis ievēroja, ka pār upi stiepjas resna virve. Kāda tai nozīme, viņš nevarēja izdomāt.

„Tēt, kamdēļ tāda virve?“ viņš vaicāja.

„Tā plosta virve. To tūliņ redzēsi,“ tēvs atbildēja.

Uz plosta stāvēja divi cilvēki. Viens no viņiem turējās pie virves. Laikam lai noturētu plostu no grimšanas.

Upe aizlocījās tāļu, tāļu uz vienu un otru pusi. Kā liela sudraba rauda viņa gulēja krastos. Straume koku atspīdumus izlocīja līkumu līkumos, lauza un nevarēja salauzt. Viss, kas atspīdēja, kustējās un plivinājās, drupa un nesadrupa. Brīnišķais atspīdums!

Tad plosts apstājās, atsisdamies pie tiltiņa krastmalā. Pienāca daži kājām gājēji, kuŗi arī gribēja pārcelties.

„Vaj tie ar vēl kāps uz plosta?“ Jānītis bažījās. „No mums jau svara pietiktu.“

Kad abi pajūgi uzbrauca uz plosta, kur jau stāvēja četri cilvēki, tad Jānītis vairs tik traki nebījās, jo plosts no dabūtā svara pat lāga nesakustējās. Tas tik bija plosts. Juzdamies drošībā, Jānītis izkāpa no ratiem un aplūkoja apkārtni.

Plostu turēja divas milzīgas laivas, apkārt pamatīga sēta, bet lai straume nerautu uz leju, to satur virve zirga kājas resnumā. Plosts lēni slīdēja pa ūdeni un pāri sētai varēja droši skatīties pašā melnākā dzelmē. Tur droši vien kāda milzu līdaka raugās uz augšu un domā, ka viņai pāri iet mākonis.

Straume burbuļodama sitās pie laivas malām. Resnā virve čīkstēja un vaidēja, itkā grūti būtu smago vezumu pavilkt. Bet ja nu piepeši grimst, tad visiem dzelmē gals. Tur visdziļākā vietā, dziļāk par lielo līdaku sēd nāve un glūn, vai nevarētu plostu ieraut dibenā. Bet plosts jau tuvojas otram krastam un glūnētāja paliek tukšā. Jānītim prieks.

Kad plosts apstājies un nostiprināts, Jānītis kāpj ratos, un zirgs tos uzrauj uz zemes. Gauja pārbraukta, var viegli uzelpot.

Tagad tilts. Tuvojoties Gaujai, Jānītis veltīgi skatās, kur palicis plosts. Palicis tikai stabs, pie kura bija piestiprināta resnā virve. Augstu gaisā pār ūdeni no krasta uz krastu pārstiepts guļ spokains režģis: jaunais tilts. Jānītis nemaz nevar aptvert, ka tas tilts. Kā to pārbraukt? Bet kad brauc, liekas, ka iebrauc lielā mājā ar daudziem logiem, un rati tek pavisam klusi un gludi, kā pa galdu. Nepagūsti apskatīties, kad jau esi pāri. Tikai atpakaļ braucot viņš izkāpa no ratiem un tāpat ganu Jurka, ar kuru tēvs viņus no Cēsīm atlaida braukt mājā, pats ar māti palikdams pilsētā līdz vakaram. Tā viņiem abiem bija brīv izkāpt no ratiem, pāriet tiltu kājām un labi šo milzeni apskatīt.

Pārbraucis mājā, viņš stāstīja māsām, ko redzējis. Māsas mazas: Annai seši, Irmai astoņi gadi. Tās klausās mutes atplētušas un domā, cik Jānītis gudrs.

„Kas tas par tiltu: viss no dzelzs!"

„No dzelzs?" Irma izsaucās.

„Koka ne skrambas. Un pa gabalu izskatās kā būris, kurā māte ved vistas uz Cēsu tirgu, krustu krustiem sakrustots un izskatās kā caurumains tīkls."

„Vai ta caurs var turēt?" Irma vaicā.

„Un kā vēl. Kad piebraucām klāt, tas bija mājas augstumā un likās kā garš labības šķūnis, kā kuģis ar daudziem logiem. Un visa garā māja turas gaisā, tikai abos galos nolikta uz akmens stabiem, vidū nekas to nestutē.

„Tad bail pāri braukt, var pārlūst," Irma atkal šaubījās.

„Pārlūzt? Bet nelūzt. Un ja pārlūzt, pārlūzt, uzliks jaunu."

„Bet mamma, kā mamma tiks pāri?" mazā Anna bažīgi vaicā.

„Jā, mamma palika Cēsīs. Kā viņa tiks mājā? Tilts var salūzt," arī Irmai bija šaubas.

„Vēl jau nu nelūzīs," Jānītis drošināja. Jauns tilts tev lūzīs. Kad būs vecs, tad jā."

„Bet ja sabrauc tik daudz braucēju virsū, ka pārlūzt, ko tad? Tirgus dienā."

„Ja nu sabrauktu, kāds simts, vai piecdesmit, vaj divdesmit, tad varbūt pārlūstu ar," Jānītis pats sāka šaubīties."

„Vai, vai, ko tad darīs mamma?" Anniņa jau savilka lūpu uz raudāšanu. Mamma iekritīs Gaujā un noslīks."

„Bet tētis?" Irma ievaicājās.

„Jā, nu ko darīs tētis?" Anna kļuva domiga.

„Tētis mammu izglābs," Irma attapās.

„Ak jūs, mazās muļķes, kas ta Gaujā var izglābt! Kas tur iekrīt, tas beigts. Jums jāzin, ka Gaujas dibenā paslēpusies sēd nāve," Jānītis baidīja, un abām meitenēm acis izplētās kā lieli logi.

„Nāve!" viņas izsaucās abas reizē.

„Nu ja, sēd un gaida, kad varēs saķert kādu slīcēju pie kājas un ieraut dzelmē." Jānītis stāstīja nopietni.

„Vai die"! meitenes iekliedzās.

„Nebļaujat!" Jānītis uzsauca. „Taisnību sakot, es gan nebaidos ne par mammu, ne papu. Ja jūs redzētu, kas tie par dzelzs stieņiem sakaldināti kopā tajā tiltā. Nu tādi, kā krietni tilta grodi, tik biezi un resni.

„Un no tiras dzelzs?"

„No tiras dzelzs. Kas tos var pār-

Gulbenes mazpulks 5 gadu pastāvēšanas svētkos. Vidū L. L. C. mazpulku nod. vad. agr. K. Ķirsis, pa kreisi — Gulbenes mazpulka vad. agr. V. Krūmiņš, pa labi — Galgauskas-Kropas mazpulka vad. J. Valbis.

lauzt? Tik daudz braucēju nekad kopā nebrauc."

„Bet no tirgus tirdzinieki?" Irmai šaubas vēl neizgaisa.

„Nu tad aizbrauc pati un paskaties, tad redzēsi un zināsi, kā tās lietas ir."

„Kas ta mūs ar Annu vedīs, mēs mazas. Tu tas lielais. Paps ar mammu visur tevi vadā, mūs nekur. Tu tas lielais."

„Ej nu, nepļāpā. Ko tu saproti?"

„Pats nepļāpā."

„Nu ko tu prasi?"

Tā beidzās Jānīša stāsts par jauno Gaujas tiltu. Bet vakars vēl priekšā, mamma un papa vēl nav atgriezušies no Cēsim. Meitenes nebija pilnīgi mierīgas un mammu gaidīja vairāk kā citās reizēs.

Jānītis aizgāja uz riju palīdzēt Trīnei sakapāt cūkbarību, Jurka uz ganību atmainīt Lieni, kura viņa vietā šodien gāja ganos, kamēr viņš atbrauks no pilsētas. Meitenes palika vienas.

„Kaut drīzāk mamma atbrauktu," Irma bēdājās.

„Mamma nebrauc," piebalsoja Annele.

„Kamdēļ ceļ tādus tiltus? Vai ta nevarēja braukt tāpat, kā līdz šim? Nekādu tiltu nebija, un mamma arvien pārbrauca laikā. Ak šis tilts, šis tilts!" Irma pukojās. „Jā gadās, ka pa riktīgam tilts pārlūzt!"

„Tad mamma beigta!" Annele sāka raudāt.

„Kaut nebijusi Gaujā ta trakā nāve, tad tētis izglābtu."

„Bet nāve ķers pie kājas..."

„Par tēti es nebaidos, man vairāk bēdas par mammu," Irma prātoja: „Viņa neprot peldēt. Iziesim, Anniņ, laukā paskatīties, vai viņi jau nebrauc."

Meitenes izgāja pagalmā un skatījās. Nebrauc vis. Tad gāja pa ceļu uz lielceļa pusi. Bija jāiet gar grants bedri, kur viņas bieži spēlējās, cepdamas kūkas un celdamas smilšu pilis. Viņas paskatījās gan vakar uzceltā un šodien sabrukušā pilī, bet negāja to izlabot. Šodien nemaz negribējās spēlēties. Viena otru pat nepaskubināja un klusi pagāja garām. Tāļāk nāca ūdens grāvis, kurā viņas ar sevišķu prieku pabradājās, kad lielie neredzēja. Tagad meitenes tajā pat nepaskatījās.

Uzgājušas uz lielceļa, viņas grozīja acis uz abām pusēm, kur dzeltēnā smilšu josta aizlokās un pazūd druvās, bet neviena braucēja tur nebija.

„Tāds laikam ir tuksnesis, par kuru Jānītis lasīja grāmatā. Tādā tālumā bez

zirga un ratiem patiesi var nomirt," tā domāja Irma.

Tad uz lielceļa pavisam tuvu no rudzu lauka pa ganības stidziņu izlīda Liene.

„Ko ta jūs te gaidāt? Vai man pretim nācāt?" viņa vaicāja.

„Mammu," meitenes atbildēja abas reizē. Ieraugot Lieni, viņām kļuva priecīgāk: viņa varbūt zinās, kur mamma patlaban atrodas.

„Mamma tik drīz vēl nebūs. Viņa atbrauks tikai vakarā. Tagad iesim mājā," Liene skubināja.

„Tikai vakarā, tik ilgi."

„Bet vai tilts nelūzīs?" Anniņa vaicāja, žēlīgi skatīdamās Lienē, kā glābējā.

„Tilts nelūzis, tilts stiprs." Liene nevērīgi, jau savās domās iegrimusi atbildēja un paņēma Anniņu pie rokas. Meitenes tomēr šaubījās un par Lienes atbildi nepriecājās.

Visas trīs gāja uz māju. Mazās visu laiku klusēja. Viņas nebija apmierinātas, ka par velti nākušas un Liene ved mājā. Varbūt viņa nemaz nezin, ka mamma brauks vakarā. Varbūt viņa jau brauc, tur tālu aiz rudziem, varēja pagaidīt. Cik reiz viņas tā nav gaidījušas, kad vēl nebija nejaukā tilta un kad mamma pārbrauca ātri un ar klinģeriem un saldām piparkūkām? Droši vien arī tagad kautko ved.

Liene aizgāja ar nēšiem uz aku pēc ūdens. Meitenes iegāja dārzā. Te arvienu bija jauka skraidīšana un slēpšanās spēle, bet šodien šis jautrās lietas nepatika. Kājas tādas nobēdājušās, ka velk apsēsties. Viņas notupās zālē, plūca skābenes un sūkāja.

„Anna, aizskrien līdz zediņiem, palūri, vai šie nebrauc," Irma sūtīja mazo.

Tā aizskrēja, ka papēži vien nozibēja.

„Nebrauc vis!" aiz krūma atskanēja sauciens.

Lai nebūtu jāskraida, viņas apmetās pie žoga, kur varēja redzēt rijas priekšu, kur arvienu piebrauca braucēji. Viņas sāka spēlēties ar kociņiem, kas bija govis un aitas, bet acis bieži raudzījās caur zediņiem.

Drīz klāt bija vakars un jāiet istabā. Bet braucēju nav. Anna sāka raudāt. Liene teica, ka bērnam nākot miedziņš jāejot gulēt, bet bērns sauca mammu. Liene neuzmin'nēja, ko bērns raud.

„Mamma iekritusi upē!" mazā pateica Irmai.

Irma neraudāja, bet arī bēdīga ielīda gultā. Beidzot arī Anna apklusa. Abas meitenes klausījās, vai negrabēs laukā rati, vai neskanēs mammas balss, vai neieriesies suns. Acis gribēja aizvērties, bet prāts viņas plēta vaļā. Tomēr plakstiņi bija smagāki par prātu un aizkrita ciet. Jānītis otrā istabā jau sen šņāca.

Rītā Irmai atvērās acis, dzirdot jauku balsi: „Ceļaties nu, bērni, tētis pārvedis kukuli."

„Kas tas? Mamma!" Irma izsaucās. Tad arī Anniņa atvēra acis.

„Mamma!"

Meitenēm sejas priekā laistījās, itkā tās būtu pati rīta saule.

„Vai tilts nelūzā?" Anna vaicāja, turēdama rokā klinģeri

„Kāds tilts?"

„Jānītis stāstīja, ka pār Gauju esot tilts, tas karājoties gaisā," Irma skaidroja. „Gaujas dibenā sēdot nāve un gaidot, kad tilts lūzīs un visi braucēji noslīks."

„Jānītis nu gan ir pļāpa. Kā ta tilts var lūzt, tilts ir stiprs. Tas ir stiprs un skaists tilts. Kad nākošā reizē brauksim uz Cēsim, tad jūs paņemšu līdz. Jūs redzēsat, kas tas par tiltu."

„Man gan būs bail pa viņu braukt," Irma bažījās.

„Man ar," tā Anna.

Meitenes par tiltu vairs nerunāja, bet veikli ģērbās, jo šī diena sākās tik jauki, ka gultā vairs nevarēja noturēties. Mamma dzīva un vesela mājā. Par tēti viņas daudz nebēdājās, viņš vīrietis, viņš drošs.

Dzejols.

Atkal aust diena nu jaunā
Un birstalā atverās zieds . . .
Pavasars atnesis puķes
Un glāstošu vēsmiņu līdz.

Pelēki nebūs vairs lauki,
Nu dzīviņa modīsies, plauks;
Putniņu jautrajās čalās,
Debesīs līksmība augs.

J. Grundulis,
Praulienas mazpulkā.

Gūstā.

E. P. Butler stāsts.

Bija sestdienas rīts un mēs ar brālēnu Vili spēlējām volejbolu. Vilis bij atbraucis viesos no Bostonas. Te mūs iztraucēja Tedis Volmers un Saša Šmits. Tedim bij pār plecu laivas gāzes motors.

„Nu, kas ir, Bluķīt, negribi braukt līdz — pāri upei pie manas krustmātes Ellas?“ sauca Tedis. Tas bij lielisks priekšlikums. „Tiešām, Tedi — Tu brauksi pāri upei? Es labprāt brauktu, bet netieku — man jāspēlējas ar brālēnu Vilīti — viņš atbraucis viesoties no Bostonas.“

viņam kā to saukt, tad dzirdot atbildi — par Vilīti, es tūliņ sapratu, ka viņš tāds „piena puika“ vien ir.

„Ņemsim viņu līdz,“ teica Tedis. . . . „ja jau viņš ir no Bostonas, tad tam šoreiz būs reta izdevība redzēt plūdus.“ Tedis runāja par Missisipi upi, kas šinī pavasarī bij lieliski pārplūdusi. Ūdens bij pārpludinājis visas zemākās vietas, apkārt mūsu pilsētai. Arī ceļš, kas savienoja pilsētu ar tiltu, bij vairākās vietās pārplūdis, tā kā satiksme ar Illinoisas pakalni bija pilnīgi

Apņēmība ir katras uz priekšu tikšanas iesākums. Un tad nāk griba strādāt un smagi strādāt, pacietība, aukstasinība un mierīga pārlikšana, bet arī gatavība nest personīgus upurus lietas labā.

K. Ulmanis.

„Ak tas tur?“ Tedis prasīja, norādot uz brālēnu.

„Tas pats jau ir!“ es vilcinādamies apstiprināju, kaut gan man bija kauns atzīties, ka tāds piena puika ir mans brālēns.

„Kāpēc Tu, Augustiņ, tik nicinoši izsakies par mani un neiepazīstini ar saviem draugiem?“ gaudās Vilis.

„Ak šitā! Man vajadzēs vēl šo priekšā stādīt kā kādu kungu,“ es biju pavisam saīdzis par savu nepatīkamo brālēnu. „Un tad vēl es Tev saku — nekad Tu nedrīksti saukt mani par Augustiņu, ja negribi, lai es Tevi iepļaukāju. Sauc mani par Gustu, vai — vai vislabāk nesauc mani nekā.“

Es nevienam neatļāvu sevi saukt par Augustu, izņemot manu māti. Viņa bij man to vārdu devusi un viņa arī varēja tā saukt. Citus visus, sevišķi mazākus par mani, kas mani tā sauca, es iepļaukāju bez žēlastības. Kad māte manim vārdu deva, tad viņa vēl jauna būdama, neiedomāja, ka citi bērni mani saukās par Augustiņu. Kad atbrauca mans brālēns Vilis un es prasīju

pārtraukta. Tas bij bezgala interesanti — doties tagad pāri upei. Un es no visas sirds vēlējos braukt Tedim un Sašam līdz, bet bija viens traucējums — brālēns. Viņu ņemt līdz — to es neuzdrošinājos — tāds „piena puika“ taču varēja, bailēs vien, nomirt, redzot tik lielu pārplūdušu upi. Jautāju Tedim, kāpēc viņam tik steidzīgi jābrauc pie krustmātes Ellas.

„Viņas mazais puisītis pēkšņi saslimis,“ stāstīja Tedis, „un man ir jābrauc ļoti steidzoši.“

Izrādījās, ka krustmāte, kuras saimniecība atrodas Illinoisas kalnos, bij telefonējusi Teda mātei uz pilsētu, lai palūdzot atbraukt labi ātri ārstu Fosbeku, jo viņas mazais mīlulis esot bīstami saslimis un pēc krustmātes domām tikai ātra ārsta palīdzība to vēl varot glābt no nāves. Ārsts arī negaidījis ne minuti un devies pāri upei savā mazajā kanu laiviņā. Arī Teda mājās visi bij uztraukti, un māte sūtīja Tedi apmeklēt mazo slimnieku.

„Augustiņ — es gribētu gan braukt līdz!" lūdzās Vilītis.

„Nesauc mani par Augustiņu — cik reiz lai to atgādinu," es viņam uzkliedzu, „līdzi Tu tomēr nebrauksi — nevar taču smīdināt ļaudis ar Tavām bailēm."—

„Man nebūs bail — es nemaz tik bailīgs neesmu. Jau divas reizes esmu braucis pāri okeānam." Viņš tiešām bija smieklīgs — šis mans brālēns no Bostonas — it kā tas būtu viena alga — braukt pāri okeānam kuģī, kas tik liels kā desmit mājas. jeb mazā motorlaiviņā pa upi pavasara plūdos.

„Lūdzu, lūdzu, ļauj man braukt līdzi," lūdzās Vilis, „es palūgšu mātei atļauju, jā?" Acumirkli viņš pazuda mājā un jau pēc minūtes bij atpakaļ, laimīgi saukdams, ka māte atļāvusi braukt, jo kopā ar mani un Tedi viņam nekas ļauns nevarot notikt.

Jāatzīstas, man sevišķi nepatika, ka Vilis brauc līdz, bet ja jau māte tā bij atļāvusi, tad tas bij jādara. Palūdzu mātei līdzi arī mazu palaunadzi — pāris olas un sviestmaizes. Paņēmu līdz arī savu šauteni, gadījumam, ja satiktu kādu zaķi. Plūdos bieži gadas redzēt dažus meža dzīvniekus, kuri no ūdens vairīdamies sakāpj koku zaros, vai uz augstākiem celmiem. Pāris minūtēs biju sagatavojies — paķēru savu palaunadzi un devamies visi četri uz upi.

Man šķiet, ka Vilis bij ļoti nobijies ieraugot pārplūdušo milzu upi — tumši duļķainu un mutuļojošu, bet, protams, nedrīkstēja neko teikt. Teda laiva bija viena no visdrošākām mūsu upmalā — plata un stingri būvēta, lai gan tikai 10—12 pēdas gara. Paņēmām arī divi pāri airu līdz — lai būtu nodrošināti katram gadījumam. Tedis nosēdās pie motora, laivas pakaļgalā, Vilis priekšgalā un mēs ar Sašu vidū, pie airiem. Vilim, kā jau paredzēju, bij bail. Tiklīdz Tedis iedarbināja motoru un laiva sāka peldēt pa tumšo un mutuļojošo ūdeni, Vilis kļuva pavisam bāls. Pie katra laivas pagrieziena viņš aiztaisīja acis, kāmēr beidzot noslīdēja no sola un atsēdās uz grīdas. Viņš tiešām bija ļoti bailīgs — īsts „piena puika".

Braukšana bij grūta un mēs ļoti lēni kustējamies uz priekšu, kaut gan motors strādāja pilnā sparā. Kad tikām upes vidū, kur straume bij spēcīga, mums ar Sašu bij jāķeras pie airiem. Vilītim nu bij atkal bēdas. — Gaudās, ka nu laikam gan mēs aiziešot bojā.

„Klusu," es viņu apsaucu, „tu pats vēlējies līdzi braukt, tāpēc tagad turi muti — neko nevēlos no tevis dzirdēt." Un tā viņš arī palika klusu. Es pats gan nožēloju, ka biju pārāk ass, bet Vilītis jau nu bija neciešams. Mazliet uztraukts biju arī es pats, jo nekad agrāk nebiju redzējis upi tik strauju. Mēs ar Sašu pielikām visus spēkus un arī motors strādāja cik jaudas, tomēr uz priekšu kustējamies tikai ļoti lēnām.

Soli pa solim tuvojamies Illinoisa krastam. Beidzot to tomēr sasniedzām — bet šausmas, šeit nemaz nebij krasta. Bij gan simtiem koku, kas norādīja krasta vietu, bet ūdens skalojās augstu apkārt to stumbriem. Nu bij Tedim liela galvas lauzīšana — kā atrast ceļu starp biezajiem kokiem un krūmu puduriem uz 4—5 jūdzes attālajiem kalniem. Mēs ar Sašu ievilkām airus, būdami tomēr gatavībā katru brīdi sākt atkal airēt, ja ar motoru kaut kas atgadītos. Braukšana tagad bij daudz grūtāka un bīstamāka, kā upē. Starp koku stumbriem ūdens bij ļoti straujš, tā kā ātri varēja laivu apsviest apkārt. Un vēl kāda nelaime — mēs neviens nepratām peldēt.

Nu gan jūs domāsiet, ka es jokoju — kas tas par zēnu, kas pastāvīgi dzīvo upmalā un neprot peldēt. Tomēr ir ļoti daudz zēnu — pa lielākai daļai visi tie, kas dzīvo lielo upju krastos, kas peldēt neprot. Pavasaros un lielajos plūdos upē ūdens ļoti straujš un upe pārāk dziļa. Kad palu ūdens noskrien, upe tik sekla, ka sēkļi stiepjas jūdzēm tālu un nevar atrast peldēšanai piemērotas vietas.

Ilgi mocījamies meklējot daudz maz brīvāku vietu braukšanai. Beidzot Tedis ievadīja laivu mierīgākā ūdenī. Tikai redzot daudzos kokus visapkārt, sapratām, ka tagad esam iebraukuši mežā.

(Turpmāk vēl.)

Kā dzīvnieki pielieto darba rīkus.

Parasti kā sevišķu pazīmi, kas atšķir cilvēku no dzīvnieka, uzskata spēju pagatavot un pielietot darba rīkus. Daudzi zinātnieki noliedz dzīvniekiem jebkuŗu iespēju pielietot šādus darba ieročus, jo tā esot tikai cilvēka gara priekšrocība. Tomēr pēdējā laika novērojumi rāda, ka dažas dzīvnieku grupas pielieto arī darba rīkus. Te tikai jāievēro, uz kādas attīstības pakāpes stāv dzīvnieks, kas darbu izpilda. Zemākā pakāpē viņš rīkojas pēc iedzimtām dziņām, viņa darbība ir instinktīva, pie kam tā var reizēm nemainīties visu dzīves laiku, bet var arī pārveidoties līdz ar iegūtiem piedzīvojumiem.

Ja šos piedzīvojumus dzīvnieks neiegūst vis nejaušos dzīves gadījumos, bet tos viņam iemāca cilvēks kādam noteiktam mērķim, tad var runāt par iedresētu darbību. Un beidzot varam sastapt saprātīgu rīcību, kur dzīvnieks saprot attiecības starp darbību un sasniedzamo mērķi.

Tīri instinktīvu darba rīku pielietošanu sastopam pie skudrām, kas no lapām un skujām ceļ savu pūzni. Ilgu laiku nezināja, kā viņas salipina lapas kopā, jo pašas skudras nerada še pielietojamo lipināmo vielu. Beidzot novēroja, ka skudras te izlieto savu kāpuru augšžokļa dziedzeru sulu. Šim nolūkam tad kāpurus ar priekšējo galu spiež pie salipināmām lapām. Kāpuri izdala zināmu lipīgu šķidrumu, kas ātri izžūst un tā satur lapas kopā. Tādā veidā kāpuri skudrām ir divkāršs darba rīks — pirmkārt, tie dod trūkstošo lipināmo vielu un otrkārt — ar viņu palīdzību vielu nogādā vajadzīgā vietā.

Citādu darba riku pielietošanas veidu atrodam pie vabolēm-kapračiem. Viņas izrok bedri, kuŗā apglabā savu laupījumu. Caurumu aizber ar zemēm un smiltīm. Daži pētnieki novērojuši, ka mazie dzīvnieciņi pēc tam atnes mazu akmentiņu un ar to nolīdzina smiltis ap caurumu tā, ka nepaliek nekādu pēdu. Iespējams, ka dzīvnieks strādādams atradis, ka darbs ar šo akmentiņu viņam ir patīkamāks un tā tas pamazām pārvērties par ieradumu. Še darba rīku pielietošana notiek pēc nejauši iegūta piedzīvojuma.

Kāds zinātnieks stāsta par tintes zivi, kuŗa, apbruņojusies ar akmentiņu, uzraudzīja gliemezi. Kad gliemezis taisījās atvērt savus vākus, tintes zivs ielika starp tiem akmentiņu un aizkavējusi gliemežvāku aizvēršanos, tā varēja aprīt gliemezi. Šī nav vairs kaili instinktīva darbība, bet gan uz piedzīvojumu pamata pārveidota darba rīku pielietošana.

Bioloģiski mazāk interesanta ir darba rīku pielietošana pateicoties dresūrai, jo te galvenais ir dresētāja izdoma un pacietība, kas prot atrast vajadzīgās dzīvnieka ķermeņa kustības un piespiest izdarīt tās pat skatītāju klātbūtnē. Toties sevišķas ievērības cienīgi ir tādi gadījumi, kur darba rīku lietotājs jau iepriekš paredz savas darbības sekas un apzinās saistības starp darba rīku lietošanu un iedomātā mērķa sasniegšanu.

Šādu patstāvīgu darba rīku lietošanu mēs sastopam pie cilvēkiem līdzīgajiem pērtiķiem. Tā piemēram, šimpanzes izlieto nūju, lai iegūtu neaizsniedzamus augļus. Arī zemākie pērtiķi iemācās brīvu darba rīku pielietošanu — tā riekstus tie parasti pārsit ar akmeni.

Ja zilonis bieži ar nolauztu zaru aizdzenā mušas, tad jāpieņem, ka, laužot zarus un lapas barībai, tas ir ievērojis, ka pie zaru kustēšanās viņs atsvabinājies no mušām. Tā ir atkal darba rīku pielietošana, pateicoties iepriekšējam nejaušam piedzīvojumam.

No visa sacītā mēs redzam, ka dzīvnieku valstī bieži vien var sastapt īstu darba rīku pielietošanu. Pie zemākiem dzīvniekiem šī paraša pa lielākai daļai ir instinktīva darbība, bet pie vairāk attīstītiem dzīvniekiem to var jau uzskatīt par saprātīgu rīcību. Tikai nav jāaizmirst, ka te darba rīki ir ļoti primitīvi un nav salīdzināmi ar cilvēku pagatavotiem un lietotiem darba rīkiem. Cilvēku pagatavotie darba rīki stāv uz tādas pakāpes, kas jau pašus cilvēkus paceļ pāri visām citām radībām.

Pleskodāles mazpulka orķestrs.

Lieldienu jūtas.

Sirds ilgojas saules un dzīvības, tā gaida ko lielu un skaistu. Gaismas un dzīvības svētki tuvojas. Bet, lai tos varētu svinēt, dvēselei jātop skaidrākai, tai sāpēs jākristalizējas.

Klusa, drūma ir Kristus ciešanu nedēļa. Neskan skaļas, liksmas balsis, soļi ir klusāki kļuvuši. Katra diena, liekas, nāk un iet sāpju segā tinusies.

Pienāk Zaļā Ceturtdiena, Lielā Piektdiena. Kristus ciešanu mērs ir pilns — Kristus ir krustā sists un miris moku nāvē. Kristus — gaismas un mīlestības nesējs — tiek aprakts, kapā guldīts. Sirds sāpēs sažņaudzas . . .

Viss kļuvis vēl klusāks un svinīgāks. Pēdējās ciešanas nedēļas dienas ir kā sastingušas.

Beidzot pienācis sestdienas vakars — augšāmcelšanās, gaismas svētku priekšvakars. Šinī vakarā arī apkārtnei jābūt gaišai, tīrai.

Padarīti visi darbi, viss, viss jau svētkus gaida. Un patīkama svētku priekšsajūta tevi apņem pēdējā klusās nedēļas vakarā, kad esi baltās drānās un apguļoties jūti pirmo pavasara bērziņu smaršu.

Lieldienu rīts! Sirds jūt ko skaistu un svētu, kas itkā gaismas straume plūst. Nāve ir uzvarēta, ļaunums pārspēts; mīlestība ir pārspējusi nāvi, gaisma — tumsu; sirds atkal prieku jūt!

Cilvēku sejas ir gaišākas kļuvušas — Lieldienu saules stari atstaro viņās. Cits citam priecīgus svētkus vēl.

Ieskanas baznīcu zvani. Sen pazīstamas skaņas atkal plūst agrā pavasara rītā. Bet šorīt zvanu skaņās skan gaviles:

„Kristus ir augšāmcēlies!"

Zvani skan . . . ir tik jauki klausīt viņu aicinājumam un aiziet uz dievnamu.

Vareni skan Lieldienu dziesmas, atbalsodamās baznīcas velvēs. Dvēseļu dziesmas skaņas aizlido pret debesīm.

Svētku prieks un kluss svinīgums ir baznīcēnu sejās. Un no debesīm plūst gaismas straume, visu skaidru un saulainu darot.

Lilija Ābelīte,
Mārupes mazpulkā.

VESELĪBA UN VEIKLĪBA.

Dr. A. Pakalns.

Mutes loma pie lipīgo slimību izcelšanās un izplatīšanās.

Mācība par lipīgām jeb infekciju slimībām ir viena no jaunākām medicīnas nozarēm. Tikai 18. gadu simtenī holandietis Levenchoks konstruēja savu pirmatnējo mikroskopu, ar kuŗa palīdzību viņam izdevās saskatīt pirmās sīkbūtnes jeb mikroorganismus. Toreiz, rakstot ne savai, bet angļu valdībai par savu atradumu un izgudrojumu, Levenchoks izsakās, ka viņa mutē esot vairāk dzīvu būtņu, nekā visā Holandes valstī iedzīvotāju. Par šādu izteicienu Levenchoku izzoboja un izsmēja, viņam neticēja, bet tomēr pirmajam sīkbūtņu pētniekam bija taisnība. Tagad mēs zinām, ka mūsu muti pastāvīgi apdzīvo neskaitāmi daudz baktērijas. Runājot, klepojot, šķavājot mēs tūkstošiem viņas izsviežam brīvajā gaisā, kur viņas lido apmēram ½ st., tad nosēžas līdz ar putekļiem zemē.

Mums nav jābrīnas, ka, toreiz, Levenchoka laikā, bija tik maz zināšanu par lipīgām slimībām un viņu izsaucējām — sīkbūtnēm.

Arī mūsu dienās mēs sastopam ik uz soļa, un reizēm pat inteliģentus cilvēkus, kuriem vēl ir tik primitīvi jēdzieni un domas par lipīgām slimībām un viņu izsaucējām sīkbūtnēm, ka nav jābrīnas par 18 g. s. iedzīvotājiem.

Pat domas par kādu sīkbūtņu pasauli tad nepielaida. Tikko minēto uzskatu ziedu laikā parādījās pie zinātnes pasaules debesīm tādas spožas zvaigznes, kā franču zinātnieks Lui Pasters un pēc viņa drusku vēlāki, bet arī tanī pat laikā, vācietis R. Kochs. Šie vīri nodibināja mācību par sīkbūtņu pasauli, noteikti pierādot, ka lipīgās, jeb infekciju slimības izsauc mikrobi-sīkbūtnes.

Viņi norādīja arī, ka katrai lipīgai slimībai ir savs īpatnējs izsaucējs, mikrobs. Šie mikrobi nokļūst organismā pa kādu no ceļiem, kas saskaras ar pasauli vai nu tā būtu āda, gļotāda, elpojamie orgāni, barības vads vai nervu sistēma. Nokļūstot organismā šie dīgļi sāk vairoties, un raidot ķermenī savas vielu maiņas produktus (toksinus) vai arī savus bojā aizgājušo ķermeņu toksinus, rada traucējumus atsevišķā organā vai visā organismā. Baktēriju indes ir ļoti bieži tik kaitīgas, ka īsā laikā aiziet bojā jauna, spēciga, ziedoša dzīvība.

Ja nu mēs runājam par lipīgām slimībām, vedot sakarā viņas ar organisma atsevišķiem organiem, kuŗi ļoti bieži noder kā baktēriju iekļūšanas ceļi mūsu organismā, tad par mutes dobumu runāšu tikai tāpēc, ka šai organisma sastāvdaļai tiek piegriezta vēl pārāk maza vērība.

Kā jau iepriekš minēju, tad mutē ir sastopami daudz un dažādi dīgļi, baktērijas pie pilnīgi veseliem cilvēkiem, bet viņi še neizsauc nekādus traucējumus tāpēc, ka organisms ir pietiekoši spēcīgs un var cīnīties ar šīm sīkbūtnēm un neļauj viņām vairoties un uzbrukt mutes gļotādai.

Pietiek tikai kādreiz labi saaukstēt kājas vai pašam apaukstēties, lai baktērijas, kas atrodas mutē, vai starp zobiem, vai uz mandelēm, varētu sākt vairoties un izsaukt anginu, mutes iekaisumu vai iesnas. Kas gan notiek pie saaukstēšanās? Pie saaukstēšanās tiek samazinātas organisma pretošanās spējas lipīgo slimību dīgļiem un viņi var sākt vairoties un izsauc saslimšanu. Organisma pretošanās spējas var samazināt arī citādā ceļā, ne tikai saaukstējoties. Piem.: ja jūs neizguļaties pietiekoši, vai pārpūlējaties strādājot fizisku vai garīgu darbu.

Mutes gļotādas saslimšana kā atsevišķa slimība retāki sastopama. Tās pārmaiņas, kas rodas mutē pie grūtām visa organisma slimībām ir bieži kā seku slimības, bet arī atsevišķa mutes gļotādas iekaišana rada reizēm ļoti grūtas, vispārējas parādības organismā, kā ļoti augstu T.°, ēstgribas trūkumu, novājēšanu un ilgstošu slimības gaitu.

Atsevišķu audu grupu saslimšana mutes

dobumā nāk bieži priekšā. Visiem jums ir pazīstami mandeļu iekaisumi.

Mandeles nav nekas cits, kā limfas dziedzeru sakopojums, kas stāv kā barjera starp mutes dobumu un elpojamiem ceļiem. Jāsaka vēl vairāk, mandeles ir kā aizsargvalnis visam organismam, jo mandelēs sīkbūtnes tiek aizturētas un organisms še viņas mēģina iznīcināt nosūtot uz apdraudēto vietu savus sargkareivjus, baltos asins ķermenīšus. Kā šīs cīņas sekas, kuŗa norisinas mandelēs ir T° paaugstināšanās, mandeļu palielināšanās un strutošana. Strutas satur balto asins ķermenīšu līķus un arī baktēriju līķus, bet arī dzīvas baktērijas un ar šīm strutām var atkal tālāk piepotēt otram cilvēkam vai dzīvniekam slimību.

Tas, ko šeit teicu par mandeļu strutām, tas pats jāsaka par visu augoņu strutām. Jūs variet ņemt kaut kuras augoņu strutas un ierīvējot, no ārpuses pilnīgi veselā, ādā, jūs variet ierīvējuma vietā izsaukt jaunu augoni. Kā no sacītā jūs redzējāt, tad mandeles mūsu organismā spēlē aizsargātāja lomu. Kālab tad reizēm ārsti ieteic mandeles izoperēt? Tas ir tikai tādos gadījumos, kad mandeles ir kroniski, ilgstoši iekaisušas, kad strutošana norisinas ilgu laiku un nepārtraukti, tad mandeles ir jāizņem laukā no organisma, lai viņā mēs nenēsātu apslēptas ogles, no kuŗām var uzliesmot ugunsgrēks. Tagad mēs noteikti zinām, ka strutojošās mandeles ir par cēloni reumatiskām saslimšanām, tāpat strutojošas mandeles bieži ir asins saindēšanas cēlonis.

No teiktā jūs redziet, ka tai vienkāršajai slimībai, kuŗu jūs katrs pazīstiet, ar kuŗu ir slimojis gandrīz katrs trešais cilvēks, reizēm var būt ļoti nopietnas un nepatīkamas sekas.

Ar reumatismu, kuŗu iegūstam no anginas, var rasties sirds slimības, kuŗas nelaikā noved kapā, tāpat arī ar asins saindēšanos ļoti liels slimnieku skaits aiziet bojā.

Paturat prātā teikto, jūs lasītāji, lai jūs būtu jauns vai vecs, lai būtu tēvs, māte, vai audzinātājs, piegriežiet pienācīgu vērību anginām, kakla iekaisumiem, jo arī tie var beigties ar nāvi.

Bez šiem vienkāršiem kakla iekaisumiem, kuŗus var izsaukt dažādi dīgļi ir vēl īpatnēji kakla iekaisumi pie atsevišķām slimībām. Te man jāpiemin angina pie difterita, pie šarlaka un arī reizēm pie citām slimībām, bet šinīs gadījumos, ja slimība iet labvēlīgi, slimības dīgļi atstāj mandeles pēc slimības izbeigšanās, neradot nekādus sarežģījumus.

Sīkbūtnēm raidot tikai savus kaitīgos produktus organismā, pašām paliekot uz vietas cauros zobos, cieš organi ar iedzimtām tieksmēm uz nenormālām darbībām, tāds var būt, piemēram,— vairoga dziedzeris. Zem baktēriju indu iespaida, šis dziedzeris var radīt organismā traucējumus ar visraibāko žēlabu kopsummu. Reizēm, bez šādiem vietējiem traucējumiem ir vispārējas organisma ciešanas, kuŗas izpaužas novājēšanā, nogurumā un nespēkā. Atceroties augšā teikto, jūs man varbūt pārmetīsiet, ka parādamo ainu esmu krāsojis pārāk biezām krāsām.

Nobeidzot tikai vēl gribētu teikt, ka arī tev, lauku jaunatne, kuŗas organisms ir norūdīts smagā, fiziskā darbā, ir jāinteresējas un jāmācas pazīt dažādie kaitīgie apstākļi, kas atrodas apkārt jūsu organismam un kas var šo ziedošo organismu sapostīt, reizēm pat iznīcināt.

Mums ir nesamaksājama katra latvieša veselība un dzīviba. Tāpēc interesējaties par veselības jautājumiem. Mācaties atšķirt kaitīgu no nekaitīga vai pat lietderīga. Ja jūs labi un droši pratīsiet atšķirt kaitīgo no lietderīgā un izvairīsaties no visa, kas apdraud jūsu organismu, tad spirgts un spēcīgs būs jūsu fiziskais organisms, un būs arī viegls un spārnots gars. Ja mēs mūsu mīļajai tēvijai radīsim un audzēsim veselus un spēcīgus indivīdus, tad laimīga būs mūsu tauta.

Mūsu dārzi.

Mūsu dārzi lai zied koši —
Mūsu darba rādītāji.
Augsim stipri, arvien moši
Tēvu zemes sargātāji!

M. Kevaskis,
Galgauskas-Kropas mazpulkā.

GRĀMATU APSKATS.

Grāmata par mazpulku Virsvadoni.

Ed. Virza — **Kārlis Ulmanis**, P. s. „Zemnieka Domas" izdevums, 1935. g.

Ir grāmatas, kuŗu lasīšana prasa zināmu piespiešanos. Bet ir arī grāmatas, kuŗas tā uzrakstītas, ka no viņām nevar atrauties. Saturs un dzīve, kas viņās tēlota, negribot liek mums iejusties un līdzi pārdzīvot to, kas tur notēlots.

Šie pēdējie vārdi pilnam attiecināmi uz Ed. Virzas sarakstīto grāmatu par mūsu mazpulku Virsvadoni **Kārli Ulmani.**

Izlasot grāmatas ievadu vien un pašķirot tikai nedaudzas lapas puses tālāk, mums jāpriecājas par rakstītāja pieeju savas grāmatas varonim. Ed. Virza grib runāt labu par to cilvēku, kas savai tautai daudz laba darījis, atstādams bijušiem laikiem un viņu saīgušajiem cilvēkiem gribu un patiku meklēt ikvienā darba darītāja tikai slikto un ļauno.

Otrkārt, autors atsakas no visiem sausajiem biografiskajiem datiem. Viņam liekas, ka svarīgāka par gadu skaitļiem un darba vietām ir izjūta, ar kādu mēs aptveram atsevišķu cilvēku visā viņa personības pilnībā. Un tad skaistā valodā tēlodams, Ed. Virza parāda mums Virsvadoni vecāku mājās, pirmajās skolas gaitās, kuŗas jau vienā, otrā vietā visai raksturīgi iezīmē Virsvadoņa personību, viņa gara īpatnības.

Ne darbs, nedz mācīšanās Virsvadonim nav par grūtu. Drīz vien viņā nobriest noteikti uzskati par vienu vai otru lietu, par vienu otru parādību. Emigrācijas laikā, kad Kārlis Ulmanis dodas uz Somiju, viņam pašam sevī jau ir skaidra viena no visraksturīgākām viņa personības bāzēm. Ed. Virza to pasaka šādiem vārdiem: „Ar sociālistu gala mērķiem viņam nav pa ceļam. Viņam nerūp visādas vaists teorijas. Viņš meklē stipru punktu, kur varētu atbalstīt savu svīri, lai tūlit dzīvi varētu celt uz augšu, kas dotu drīzu labumu visiem."

Šī ātrā izšķiršanās, ātrā lietišķā rīcība citu cilvēku un savas tautas labā, saskatāma katrā vietā, kur Virsvadonim bijis jāsaduras ar grūtībām, pretestībām un jānostājās to varu priekšā, kas valsts tapšanas dienās nepriecājās vis par mūsu tautas dzīvot gribu un pašnoteikšanos.

Ar tādu pašu aizrautību Ed. Virza tēlo Virsvadoni Vācijā. Tak še dzīve viņu neapmierina, viņam vajaga dzīvāka gara ap sevi, dzīvākas domu apmaiņas, vajaga tādas apkārtnes, kuŗu viņš varētu vai nu veidot pats, vai no kuŗas viņš varētu mācīties.

Tad Virsvadonim ienāk prātā doties prom uz Amēriku. Tur viņš arī aizbrauc, gandrīz tikpat kā bez līdzekļiem, nepraždams arī valodu. Šis brauciens ir visasākais dzīves pārbaudījums, kuŗš izmēro tiklab Virsvadoņa fiziskos spēkus, kā arī garīgo cilvēku. Viņš pats par sevi saka: **„Tagad nāks mans lielais pārbaudīšanas laiks un tiks izsvērts, cik es esmu vērts kā cilvēks."** Un viņam rodas kāda neatņemama pārliecība par savu gribu un par saviem spēkiem. Viņš saka: „Manam miesas un gara gurdenumam jāpadodas manai gribai, lai es kļūtu neatkarīgs no visiem ārējiem apstākļiem. **Ja nespēka galīgā robeža ir nāve, tad gribai robežu nav.** Tā var uzziedēt un noziedēt kā tai tīkas. **Un es bušu sasniedzis visaugstāko, ja es savai miesai varēšu pavēlēt pēc savas patikšanas."**

Ar šo atziņu mazpulku Virsvadonis, kā uzvarētājs iet cauri visai dzīvei un tad, kad viņam jānostājas pie Latvijas valsts sliekšņa, viņš bez izmisuma, ar dziļu iekšēju skatījumu, ar neskaitāmi daudziem piedzīvojumiem un zināšanām, bezbailīgi dara savus pirmā ministru prezidenta atbildības pilnos darbus. Brīdī, kuŗā viņam klājas visgrūtāk, kuŗā liekas, ka svešās varas, kas mūsu zemi ielenkušas no visām pusēm, sagraus to, kas tik rūpīgi ievadīts un celts, viņš atceras atkal vārdus, kas

Darba gaidās.

Ātriem soļiem pavasars
Šurpu atsteidzās;
Nu mums savos dārziņos
Sēt ir jāsteidzās.

Lai pēc dienām, nedēļām
Asnus vērojam;
Un ar prieku dvēselēs
Dziesmas skandinam.

Dzidra Leitlands,
Nogales mazpulkā.

---

viņu vadījuši tālu Amērikā, tai brīdī, kad viņš slims būdams, un bez līdzekļiem atstāts, cīnījās ar savu dzīvi: **„Paši Dievi nepazīst cēlāku izskatu par vīru, kas cīnās ar savu nelaimi.“** Tas līdz — un Virsvadonis no acumirkļa saguruma, ko tas vientulībā un klusībā izcieta, ceļas atkal liels un smaidošs, visus uzmudinādams, visiem iedvesmodams ticību un pārliecību, ka tā ir dārga un svēta vieta — latviešu zeme, — kas tagad jāizpērk.

Mazpulku saime, nav un nevar būt lielāka piemēra, kas jūs vadītu un mācītu savā gribā un spēkā pacelties pašiem pāri par sevi un pār savu dzīvi, kā Virsvadonis un viņa dzīves gājums. Nav skaistākas grāmatas, kuŗa jūsu rokās turēta apziņā radītu tik patiesas svētlaimes un ticības pilnus mirkļus. Ausma Roga.

A. Grīna — „NAMEJA GREDZENS“.

Lepna var būt latviešu tauta, ja viņai ir bijis tāds ķēniņš, kā Namejs un priecīga var būt mūsu paaudze, kuŗai tautas rakstnieks Grīns Nameja garu augšāmcēlis, parādījis mums mūsu dienās un mūsu laikā. Ar Grīna kultūrvēsturisko romānu „Nameja gredzens“, kuŗam skatuves ietērpu devis rakstnieks Voldemārs Zonbergs, ir jāiepazīstas katram latvietim, bet it sevišķi jaunatnei, kuŗas gars prasīt prasās un raugās pēc cēliem un diženiem notikumiem pagātnē.

Īsos vārdos nav aprakstāms „Nameja gredzena“ — kā arī tā dramatizējuma dziļi audzinošais un saistošais saturs. Latviešu gara diženums te cieš smagus pārbaudījumus, no kuŗiem tomēr tikuma un tēvu zemes mīlestības apgarots tas, arvienu varenāks kļūdams, cauri mūsu laikam ieiet nākotnē. Nameja gredzena mirdzums rāda mums un mūsu jaunatnei to ceļu, pa kuŗu tai jāiet, lai spētu pildīt Nameja testamentu un atstāto mantojumu godam saņemtu. Ar īstu meistarību A. Grīns šinī romānā ietērpis vēsturiski lielus notikumus saistošā, gleznainā lasāmvielā. Grāmata iznākusi „Zemnieka Domas“ izdevumā.

„Nameja gredzens“ V. Zonberga dramatizējumā izdots „Pagalms“ izdevniecībā un kā jau minēju, tam romāna galvenais saturs un ideja meistarīgi pilnīgi atveidota skatuves ietērpā. Ad. E.—

A. Grīna — „TOBĀGO“.

Jauniem cilvēkiem, kuŗi mīl romānos dēkas, piedzīvojumus un spilgtus notikumus, ieteicams iepazīties ar A. Grīna vēsturisko romānu — „Tobāgo.“ Romānā, atskaitot jūŗas laupītāju dēkas, ir ļoti vērtīgi stāstījumi un apraksti par Kurzemes hercoga Jēkaba laikiem, kurzemnieku pirmo braucienu uz Gambiju un Tobāgo, kā arī šo salu dabas apraksti. Romānam bībeles stila teikumi piedod savdabīgu nokrāsu. Arī „Tobāgo“ iznācis „Zemnieka Domas“ izdevumā. Ad. E.—

Ko sēsi — to pļausi!

Mazpulku dalībnieki,

ievērojat to, ka jāsēj tikai vislabākā sēkla. Labāko sēklu izlase dod augstāko ražu, lielāko peļņu.

Jau 25 gadus sēklu tirgotava K. ŪDRIS

Rīgā, 13. Janvāŗa ielā 21/23, tā|r. 33117, apgādā svaigas, labi dīgstošas un pareizu šķirņu sēklas.

Nenokavējat pasūtīt arī zīdkoku sēklas!
Cenu rādītājus izsūta uz pieprasījumu.

Kas pavasarī darāms mājas apkārtnes izdaiļošanai.

Lai rastu saskaņu un viengabalainību lauku sētas dzīves ritmā, viens no galveniem darbiem mājas apkārtnes izdaiļošanai ir — apkopt un uzpost darba pagalmu. Kārtība ir daiļuma pamatiezīme, tālab centīsimies to ienest arī mūsu ikdienas darba dzīvē. Jānorobežo malcienai sava vieta, lai žagari, malka nemētātos dažādās vietās. Jāiekārto komposta kaudze dažādu saslauku un atkritumu novietošanai, tāpat jāierāda nomaļāka vieta netīro ūdeņu izliešanai (ja nav vēl iekārtota izlietne), lai mājas durvju priekšā nebūtu smirdošas ūdens un dubļu peļķes. Tomēr par visām lietām, pagalmā nedrīkstētu trūkt vieta pajūgu novietošanai un slita zirgu piesiešanai.

Kārtojot košuma dārziņu, zāļājs un ziedaugu vai arī krūmu apstādījumi jārīko līdz ēku pamatiem — sienmaļiem, kur tagad, kā to nereti sastopam, novirzīti celiņi vai arī izklaidēta grants, jo pat zāle paspārnēs labi nevar augt stipro palāšu dēļ, kas spēcīgās lietus gāzēs izsit zemē dziļas gropes. Tālab nepieciešami jumta malās ierīkot notekas. Visur tur, kur zeme rudenī sagatavota zāļāja ierīkošanai, vēl jāizved pēdējie zemes virsmas nolīdzināšanas darbi un apsēšana jāizdara pēc iespējas agri, kamēr zemē vēl vairāk mitruma. Tomēr visur tur, kur mājas apkārtne vēl pavisam neizveidota (zeme neiemēslota, pat velēnās, stipri nezāļaina), ieteicams kādu gadu košuma dārzam nodomātās platības aizņemt ar tādiem augiem, kas labi nosedz zemi un iznīcina nezāles (rušināmie augi — sakņaugi, kartupeļi). Labāk vienu gadu paciest kartupeli pie sava loga, nekā vēlāk ikgadus cīnīties ar nezāļu apkaŗošanu. Tomēr bez zemes uzlabošanas darbiem, lai laiks neietu zudumā, līdztekus jāgādā par zāļāju apsēšanai ne-

Mazpulka mazbiedre Maija irisu dobē.

pieciešamo zāļu sēklu izaudzēšanu un ziedaugu ieaudzēšanu.

Zāļāju apsēšanai lieto dažādu pļavu zāļu sēklu maisījumu. Pļavu zāles pēc sava auguma un krāsas dažādas. Audzējot zāļājā jauktu zāļu mauriņu iegūst košāku, biezāku augumu un patīkamāku krāsu. Zāļu maisījumam arī vēl otra, bet ļoti praktiska nozīme. Ir zāles, kas labi aug sausā zemē, ir arī tādas, kam vairāk patīk

Zemes noblīvēšana pēc sēklu iestrādāšanas.

Joslas sējums.

mitrums. Lai katrreiz nebūtu jāizpēta, kādas zāles būtu piemērotas katrreizējiem augšanas apstākļiem, tad lietderīgi sēt šādu sēklu maisījumu:

Pļavu auzene (Festuca pratensis) . . . 40%
Cietā auzene (Festuca duriuscula) . . 20%
Pļavu skarene (Poa pratensis) 20%
Timotiņs (Phleum pratense) 10%
Baltā smilga (Agrostis stolanifera) . . 10%

Nekad nevajaga pirkt jau sajauktu, gatavu zāļu sēklu maisījumu. Tas jāsajauc pašiem, jo tikai tad droši zinam, ko sējam.

No minētā maisījuma izsēj uz 1 m^2 zemes platības 10—30 gr. sēklu, bet visur tur, kur vēlas panākt košāku mauriņa augumu, sēklu daudzumu uz tās pašas platības var paaugstināt līdz 50 gr. Sēklas izsēj ar roku, pēc iespējas vienmērīgi. Iestrādā ar grābekli, cērtot centimetru pa centimetram uz priekšu, grābekļa zarus iesitot zemē 2—3 cm dziļi. Pēc pirmās kārtas cērt otru — šķērsām pirmajai. Tā lielākā tiesa zāļu sēklu būs iestrādātas vēlamā dziļumā. Vēl atliek zemi vispār pieblīvēt, lai neizžūtu. Tam nolūkam labi noder blīvējamās kurpes 35 × 15 cm gludi dēlīši, ko pie kājām piestiprina ar auklām, kas ievērtas izurbtos caurumos. Tomēr pirms šī darba vēl jāizdara zālienas malā pie celiņa īpašs zāļu joslas sējums, kas vēlāk zālienu un celiņus kopjot būs ļoti svarīgi. Tai vietā, kur zāļājs pāriet celiņā, novelk auklu. Gar to ar kaplīti rūpīgi izvelk 2 cm. dziļu vadziņu, tajā bieži sasēj sēklas un aizsedz atkal ciet. Šādas joslas labi uztur norobežojumu starp celiņu un zāļāju, kas košuma dārziņā radīs arvien glītu iespaidu.

Par pagalma celiņu veidošanu labi jau aprakstīts iepriekšējos „Mazpulka" rakstos „Karu dubļiem," tikai košuma dārziņā tie jāveido tā, lai izliekums nebūtu augstāk par zāļāja līmeni. Celiņi košuma dārzā nebūtu taisāmi šaurāki par 1,20 m. Vēlamāk gan būtu ap 1,5—2 m.

Ceļus ierīkojot tie jānovirza no mājas sienām vairāk uz zāļāja pusi un taisni. Ja mājai ir izbūves — balkoni, verandas — tad radušos brīvos stūros zāļājā varēs novietot ziedaugu — puķu un sīkāku krūmu apstādījumus. Ceļu pagriezieni jāveido ar paplašinājumiem, bet atzarojumos un krustojumos jānogriež stūri.

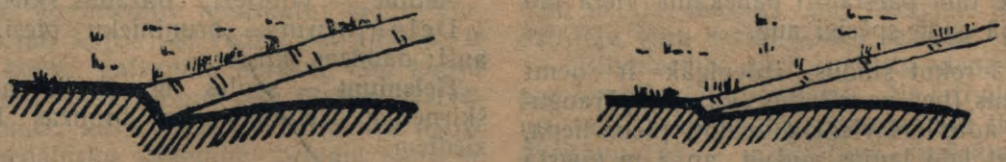

Celiņu virsmas izveidojums un stāvoklis.

Tomēr no galīgas ceļu izbūves būtu jāatturas visur tur, kur paredzami pārkārtojumi, kur vēl nav izstrādāts pilnīgs košuma dārza plāns.

Rudenī iesegtām rozēm steidzami jānovāc biezā sega (ja tas vēl nebūtu darīts). Skuju aplikums tomēr jāatstāj, lai pasargātu stādus no pavasara saules. Tikai tad, kad zeme pilnīgi atlaidusies un kad vairs nav gaidāms stiprs nakts sals, rozes var atsegt pilnīgi. Tad arī jāizdara apgriešana. No pagājušā gada dzinuma pie krūma jāatstāj tikai paīss gabals (ar 2 pumpuriem, resnākiem dzinumiem 3 pumpuri). Tad krūms kupli augs un dos daudz ziedu. Atgrieztie dzinumi jāsadedzina.

Tad pat arī jādod spēcīgs mēslojums. Tam noder satrūdējuši vistu mēsli. Kārtiņu mēslu noklāj uz dobes uu pārsedz ar kūdras smeltni vai kompostzemi. Ja putnu mēslu nav, tad var sēt mākslīgos mēslus. No tiem labākie būs Nitrofoska. Uz 1 m² zemes izsēj ap 30—40 gr. Šo mēslojumu var atkārtot ik pa desmit dienām, bet ne ilgāk par Jāņiem. Tad katrs spēcīgs mēslojums jāpārtrauc. Vienu otru reizi Nitrofoskas devu var apmainīt pret atšķaidītu un labi norūgušu vircu.

Celiņa pagrieziens ar paplašinājumu.

Ziemciešu puķu ziemas sega (vecie laksti) arī jānovāc un jādod komposta vai satrūdējušu mēslu deva, pārārdot pāris cm biezā kārtā. Attīstoties augumiem arī nebūs par ļaunu vienu, otru reizi Nitrofoskas virsmēslojums, līdzīgi kā pie rozēm. Tomēr, ja iepriekšējos gados ziemciešiem dots bagatīgs slāpekli saturošs mēslojums (kūtsmēsli, salpetris) un stādi spēcīgi auguši, bet maz bijis ziedu, tad Nitrofoskas vietā jālieto vienpusīgāks mēslojums, kas sastāvētu no kalija sāls un superfosfata, sajaucot uz pusēm. No tā uz 1 m² izsēj 50—60 gr. Mēslojumu vēl pāris reizes atkārto — jūnijā un augustā.

Celiņa atzarojums.

Ja vajadzīgs, pavasarī var arī ziemciešus sadalīt, tā pavairojot to skaitu.

Ja košuma dārziņš vēl tikai iekārtojams, tad pareizāk būs mājas apkārtnē zemi neaizņemt ar dažiem stādiem, jo tie kavēs zemes sagatavošanas darbos izlietot zirgu spēku. Tad labāk ir darba mājas tuvumā un piemērotā vietā ierīkot nelielu krāšņuma augu audzētavu. Tur uz dobēm varēs stādīt ziemciešus, arī spraust ziemā sagrieztos spraudekļus.

Bez tam mazajā kokaudzētavā varēs izstādīt (rindās) arī mežā sameklētus mazākus stādus.

Parasti tie tūliņ izstādīti paliekamā vietā gadiem ilgi nīkuļo līdz ieaugas. No tādiem pirmajos gados arī maz prieka. Izstādīti kokaudzētavā koki labi iesakņojas

un pēc tam pārstādīti paliekamā vietā jau pirmajā gadā spēcīgi aug.

Mežā rokot stādus, izdevīgāk ir ņemt mazākus (bet ne nīkuļus, ko citi pārauguši). Tādus arī vieglāk veidot, piem. liepa, kas pat labi ļaujas audzēt ap 2 m augstā dzīvžogā, kupli sazarojot līdz zemei.

Celiņa krustojums.

Galvenais pavasaŗa darbs tomēr lai ir — pēc iespējas vairāk sagādāt stādāmo materiālu, ja ne vairāk, tad kaut dažus stādus no katras ziemciešu sugas, kas uzskaitīti sekojošā sarakstā:

Aconitum — kurpītes; ir vairākas šķirnes — violētiem, zili-baltiem un oranžas krāsas ziediem.

Astilbe — vijgrieži; dažādas šķirnes.

Delphinium — bruņinieku pieši, zilauši; daudzas šķirnes.

Helenium — saules līgava; ir vairākas šķirnes ar dzeltāniem un bronzas krāsas ziediem.

Hosta (agrāk saukta Funkia) — ziedaugs, bet ar īpatnas krāsas lapām. Ir vairākas šķirnes.

Iris germanica — īriss, zobenājs. Ziedaugs, kas nedrīkstētu trūkt nevienā lauku sētā. Šķirņu daudz. Īrisa zemes stumbrus daudz lieto ārstniecībā, kālab tos varētu audzēt lielākos vairumos.

Lupinus polyphyllus — ilggadīgā lupīne, zili-baltiem vai rozā ziediem.

Papaver orientale — ilggadīga magone. Ziedi sarkani.

Phlox paniculata decussata hybr. — ziemas flokši. Šķirņu daudz.

Primula — dārza bezdelīgu actiņas. Ir vairākas sugas.

Rheum tanguticums — ārstniecības rabarbars.

Solidago Virga aurea — zied sīkiem dzeltēniem ziediem.

*

Kam šo stādu daudz, varbūt pārpilnība, neaizmirstiet uzdāvāt pa ceram saviem jaunākiem biedriem mazpulkā.

H. Kalmiņš.

Dažas īpatnības ārzemju dzīvē un saimniekošanā.

Par ārzemēm, sevišķi par tām zemēm, kas atrodas uz rietumiem no mums, parasti domā, ka tur viss daudz labāks, vērtīgāks un skaistāks, nekā pie mums Latvijā. Gribu jums, mazpulku dalībniekiem, atstāstīt dažus savus novērojumus par dažām labajām un arī ļaunajām pusēm veco kultūras zemju saimniekošanā. No vairākām lauku saimniecībām, kuŗas man bija izdevība tuvāki apskatīt Saksijā, ļoti spilgti man atmiņā palikusi kāda neliela lopkopības saimniecība Leutevicā.

Garām ejot jāpiemin, ka Saksijā stipri izplatījusies rūpniecība. Tur nav tālu jābrauc, lai sastaptos atkal ar kādu glītu pilsētiņu vai rūpniecības centru. Starp šiem apdzīvoto vietu centriem smago, bet auglīgo māla zemi izmanto lauksaimniecībai. Jūs tur redziet rūpīgi koptus, negrāvotus (meliorētus) tīrumus ar dažādām intensīvām lauku kultūrām, bet ar visu to jūtat, ka kaut kā trūkst, kas neatļauj jums justies tā kā tiešām laukos.

Rūpīgāki ieskatoties, jūs vērojat, ka

līdz pat apvārksnim nesaskatat meža. Vienīgie koki, kuŗus var redzēt šaī apvidū, ir augļu koku, galvenām kārtām, labi koptu bumbieru rindas abpus ceļa malām. Galvenais tomēr, kas katram latvietim liek izjust tādu nedabisku stingumu brīvajā dabā, ir pilnīgs dabisko pļavu un ganību, kā arī pašu lopu trūkums. Neviļus iešaujas prātā, vai tad patiešām še lopus, izņemot zirgus, nemaz netura! Īstenībā ir taisni otrādi. Šajās saimniecībās piekopj ļoti intensīvi lopkopību, jo tādā rūpniecības rajonā lopkopības ražojumu noņēmēju normālos saimnieciskos apstākļos netrūkst. Tā, saimniecībā, par kuŗu gribu jums pastāstīt, uz 23 ha lielas kopplatības tura 14 slauc. govis, 4 jaunlopus, 4 ļoti spēcīgus zirgus, 30—40 cūkas un nedaudz putnu. Jāaizrāda, ka vienu daļu lauku ražojumu pie tam pārdod tieši tirgū. Patiešām apbrīnošanas cienīgi skaitļi. Mūsu apstākļos un pie mūsu parašām izklausās tīri neticami, ka tādu lopu daudzumu uz tādas platības iespējams izturēt.

Saimniecības pārmērīgā intensivitāte neļauj pat godīgu jaunlopu un cūku aploku ierīkot, nerunājot nemaz par ganībām, pļavām vai par meža audzēšanu. Šeit katra zemes pēda izmantota līdz pēdējai iespējai intensīvi. Visā saimniecībā atstāts pavisam niecīgs sivēnu aplociņš. Visi pārējie lopi ziemu un vasaru stāv kūtī.

Audzēšanai nodomātos teliņus nosūta īpašās lopaudzētāju saimniecībās dienvidus apgabalos, ganību rajonos un saņem pēc pusotra gada atpakaļ, pēc kam tiem sākas „cietumniecības" dzīve pa kūti vien. Kūtī redzami bez izņēmuma tikai melnraibie lopi. Augums tiem liels, miesas stāvoklis arī labs, bet „sejas izteiksme" gan pavisam skumja. Šādos apstākļos lopi, vārda vispilnīgākā nozīmē, pārvērsti par „piena mašīnu". Apvaicājoties par viņu ražošanas spējām, izrādās, ka izslaukums, kā jau to varēja sagaidīt, ir augsts, bet ka tauku saturs būs tik ārkārtīgi zems, gan nebija iedomājams. Tauku caurmēra saturu minēja tikai 2,8%. Kad aizrādiju, ka mums tādu pienu tirgū nemaz neatļauj pārdot, jo to uzskata noteikti par viltotu, tad izbrīna par mūsu lopu patiesi reti labajām īpašībām nebija mazāka par manējo, kad es dzirdēju viņu sacīto tauku saturu.

Būvniecības ziņā uzkrita viena lieta, par ko biju ļoti pārsteigts. No ļoti moderni un labi iekārtotām dzīvojamām telpām divstāvu ēkā — apakšstāvā iznācām lielā saimniecības telpā un reizē virtuvē, no kurienes ieiet durvis tieši lopu kūtī. Izejot pagalmā, spriežu, kas gan varētu atrasties virs lopu kūts otrā stāvā, kur logos redzami priekškari. Uz manu jautājumu saimnieki atbild: tur ir mūsu guļamtelpas — un nemanīdami manu izbrīnēšanos, tik pat nopietnā un lietišķā balsī piemetināja, ka tas ir ļoti izdevīgi, vienkārt, ka visu var dzirdēt, ja kūtī kas notiek un otrkārt, ir siltāki. Ir tiesa, ka kūtī ievērota vislielākā tīrība, bet kūts un mēslu smaku mēslu krātuvē logu tuvumā tak nav iespējams pilnīgi iznīcināt!

No visa sacītā spriežams, ka racionālas zemes izmantošanas un saimniekošanas ziņā mēs no šādām saimniecībām tiešām varētu daudz ko mācities, bet ievērosim arī šo rīcības veidu ēnas puses un izsargāsimies no tām. Tik augsts tauku saturs un tik veselīgs lopu sastāvs kā Latvijā — Rietumeiropā grūti atrodams (es še domāju tieši par Latvijas lopu sugām un nevis par ievestiem lopiem). Un piedzīvot tādus laikus, ka mēs neturētu par vajadzīgu un iespējamu iekārtot vismaz kārtīgus pastaigāšanās aplokus mūsu lopiem, lai Dievs mūs no tā pasargā!

Pēc še aprakstītās saimniecības, bez šaubām, nevaram spriest par visām turienes lopkopības saimniecībām, jo mēs tak zinām, ka tur ir arī īpaši lopkopības rajoni, kur lopi uzturās veselīgās, kalnainās ganībās visu vasaru u. taml. Bet neaizmirsīsim tikai vienu — daudzreiz labajam seko līdz arī nevēlamais. Vispāri, mācoties no citām valstīm, nesajūsmināsimies par ārējo spožumu vien, bet pieiesim visiem apstākļiem ar asu, vispusīgu skatu un par visām lietām **mācīsimies vairāk cienīt un mīlēt visu to labo un vērtīgo, kas mūsu dzimtenei ir īpatnējs. Allaž paturēsim prātā mūsu Virsvadoņa vārdus: „Latvijas vārds ir svēts vārds"!**

Agr. Fricis Duksis,
Ikšķiles mazpulka vadītājs.

Vērosim laiku.

Naktssalnas un cīņa ar tām.

Kādu rītu uzcēlušies Straumēnu ļaudis redzēja, ka viss pārklāts baltu s rmu, kurā mirdzēja pļavas kā bagāti nokritušā rasā vasaras rītos. Bija uznākuse pirmā salna, nokozdama ģeorģines un asteres dārzā un kartupeļu lakstus laukā. Tā pasteidzināja lapu nodzeltēšanu un nobiršanu.

Ed. Virza „Straumēni".

Naktssalnas novērojam pavasarī un rudenī. Ir bijuši gadījumi, ka naktssalna uznāk arī vasarā, bet tie ir reti.

Rudeni naktssalnas parādās septembrī un oktobrī. Vārīgākie augi, kā gurķi, tomāti u c. nosalst. Ja naktssalna stiprāka, nosalst arī kartupeļu laksti, lopbarības bietes. Šīs salnas pārtrauc augu augšanu un tā var samazināt ražu vai daļu ražas bojāt.

Pavasarī naktssalnas uznāk aprīlī un maijā, reizēm pat jūnijā un var nodarīt daudz lielākus zaudējumus. Viena pate naktssalna var iznīcināt visa gada ražu augļu dārzā. Naktssalnām atkārtojoties cieš arī ogulāji. Nosalst arī dažādi dārzāji un pat lauku augi, piem. griķi.

Varam gan tautas dziesmas vārdiem teikt:

Līgo lēni, vasariņa,
No kalniņa lejiņā;
Nemaitā ievu ziedu,
Ne arāja sējumiņu.

Bet ne katru reizi tas tā būs, tāpēc jāmācās naktssalnas paredzēt un viņu ļauno iespaidu novērst.

Naktssalnas sagaidāmas tikai rāmā, skaidrā laikā, sevišķi ja gaisā maz mitruma. Šādos apstākļos notiek stipra siltuma izstarošana un naktī temperātūra var kristies zem nulles — sagaidāma salna.

Miglainā, apmākušās, vējainā laikā naktssalnas nav sagaidāmas.

Arī skaidrā, rāmā laikā naktssalnas var neuznākt, ja gaisā daudz mitruma. Mitruma daudzumu gaisā var noteikt tikai ar aparātu palīdzību. Tie daudzi un dažādi. Vienkāršākais, ko var arī pats pagatavot ir psichrometris. Tas sastāv no diviem termometriem — sausā un slapjā. Slapjo termometru dabū aptinot tā galu ar plānu batista lupatiņu un tā galu ieliekot ūdenī — vislabāki destilētā (skat. zīm.). Jo gaisā mazāk mitruma, jo slapjais termometrs rādīs zemāku temperātūru. Izmantojot šo termometru nolasījumu starpību plkst. 21 varam pēc pieliktās diagrammas atrast, vai sagaidāma salna, vai nē. Piem. sausā termometra nolasījums ir 10,5°, slapjā termometra 9°. Starpība ir 1,5°. Pēc diagrammas skatāmies, kur krustosies taisnes, vilktas no 10,5° uz augšu un no 1,5° horicontāli. Tā kā tās sastopas iekšpus salnas robežas — salnas nebūs. Ja tās, turpretīm, krustojas ārpus salnas robežas vai uz tās — sagaidāma salna. Piem.: sausā termometra nolasījums 12,5°, slapjā 7°. Starpība 5.5°. No 12,5° un 5,5° vilktās taisnes sastopas ārpus salnas robežas — sagaidāma salna.

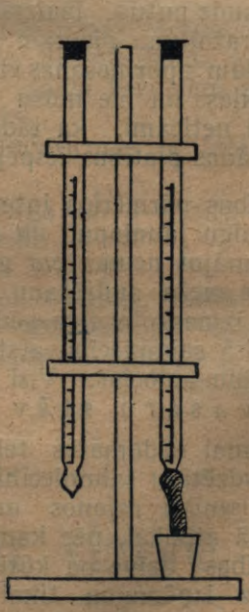

Psichrometrs.

Salnas ļauno iespaidu var novērst dažādi. Var augus apsegt. Šo paņēmienu var lietot, ja jāpasargā dažas gurķu dobes vai nedaudzi tomātu augi. Laukā un augļu dārzā to nevar. Var zemi aplaistīt ar ūdeni,

lai pavairotu gaisā mitrumu. Var gaisu sildīt ierīkojot speciālus sildītājus vai sakuŗot ugunskurus. Tomēr visbiežāki lietotais paņēmiens ir dūmu segas radīšana virs aizsargājamiem augiem. Tā līdzīgi mākoņiem aiztura zemes un augu siltuma izstarošanu un neļauj temperātūrai pazemināties.

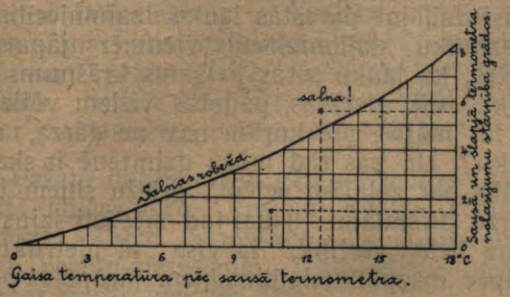

K. Müllera diagramma naktssalnu noteikšanai (pēc „Ķeizariskas Krievijas dārzkopības biedrības Rīgas nodaļas gada grāmatas 1904. g.")

Kad sagaidāma salna, dārzā vai laukmalā aizdedzina mitrus gružus, kūdru vai ko citu, kas dotu daudz dūmu. Ugunskuri jāierīko tik bieži, lai dūmu sega pārklātu visu aizsargājamo platību. Ja pūš lēns vējš, ugunskurus novieto tā, lai dūmi plūst pāri aizsargājamiem augiem.

Novērots, ka augi izstaro vairāk siltuma, kā zeme un to vārīgās ziedu daļas var nosalt arī tad, ja gaisa temperātūra vēl būtu nekaitīga. Tāpēc salnas gaidot labāki ātrāki lietot pretlīdzēkļus, nekā par vēlu.

Ja augi naktssalnā sastinguši, tas vēl nava tik bīstami, kā ātra sastingušo augu sasilšana saulei uzlēcot. Tāpēc sastingušie augi jau pirms saules uzlēkšanas aplaistāmi ar aukstu ūdeni, lai tie lēnām atlaižas.

Ievērojot iepriekš sacīto par salnu paredzēšanu un viņu ļaunā iespaida novēršanu, ar dažu latu izdevumiem un nedaudz darba, pasargāsim augus no nosalšanas un tā novērsīsim reizēm ļoti lielus zaudējumus.

Agr. A. Ķibēns.

Mazpulka dalībnieka darbi pavasarī.

Tiklīdz zeme mazpulka dalībnieka iemērītā lauciņā pietiekoši apžuvusi, tūliņ jāsāk domāt par tās pienācīgu sagatavošanu audzējamai kultūrai. Mazpulka dalībniekam jācenšās visus zemes sagatavošanas darbus izdarīt pašam, sevišķi, ja tas gados vecāks. Jaunākiem dalībniekiem, kuŗi paši vēl nespēj visus darbus veikt, uzmanīgi jāseko darbu gaitai, kā kūtsmēslu izvešanai, aršanai, kultivēšanai u. t. t. un izdarītie darbi nekavējoties jāatzīmē „mazpulka dalībnieka laukkopības un sakņkopības grāmatvedībā", kas katram jau laikus jāiegādājās.

Ja zeme rudenī uzarta, tad zemes apvēršana (kārtošana) pavasarī nebūs vajadzīga. Zemē darbojās īpatnējas sīkbūtnes, kuŗu darbībai ievērojama loma zemes sakārtas veidošanā. Zemi apvēršot pavasarī, sīkbūtnes tiek pārvietotas no virsējās kārtas pārāk dziļi zemē. Sīkbūtnes, nonākušas nepatīkamos apstākļos, cenšās atgriezties agrākā, vairāk pielāgotā virsējā kārtā, bet caur to stipri sašaurinās viņu labvēlīgā darbība un reizā cieš zemes auglība. Bez tam pavasarī zemi aŗot, to stipri izžāvē. Pie pavasaŗa aršanas jāķerās tikai tad, ja lauks palicis rudenī neuzarts, ja laukā jāiesedz kūtsmēsli vai arī ja lauks pārāk nezāļains vai ūdens sablīvēts. Aršana tad jāizdara pēc iespējas agri, tikko arkls vairs nesmērē.

Pirmais darbs, kas jāveic katram dalībniekam pašam, ir mākslīgo mēslu (kalija sāls, superfosfāta vai tomasmiltu) izsēšana un arī vircas izlaistīšana. Mēsli jāizsēj pirms zemes strādāšanas, virs arumiem. Ar sekojošo kultivēšanu un ecēšanu tos pamatīgi sajauks ar zemi, tie viegli izšķīdīs, pārveidosies un augu jaunās, vārgās saknītes jau pašā sākumā atradīs vajadzīgās barības vielas viegli uzņemamā veidā, izdalītas pa aŗamkārtu. Slāpekļa mēsli,

saprotams, jādod vēlāk kā virsmēslojums. Vircu izlaistot, nedrīkst aizmirst to tūliņ iestrādāt, citādi pavasara saulē un vējā izzūd daudz vērtīgā vircas slāpekļa.

Ecēšana jāizdara, tiklīdz zeme tik tāļu apžuvusi, ka nesmērē darba rīkus. Smagākās zemēs pirmās ecēšanas vietā jāpielieto šļūkšana, jo ar šļūci var darbu uzsākt agrāk, nekā ar ecēšanu. Ar agru zemes strādāšanu (šļūkšanu vai ecēšanu) ietaupa zemē ziemas mitrumu, veicina sīkbūtņu darbību resp. zemes „norūgšanu" un nezāļu sēklu izdiedzēšanu pirms sējas laika. Ar atkārtotu zemes ecēšanu, dziļu irdināšanu (ar kultivatoru vai arī atsperu ecēšu) iznīcina sadīgušās nezāles un radā zemes normālu gatavi kultūraugu sēšanai vai dēstīšanai. Ar savas audzējamās kultūras sēšanas vai dēstīšanas paņēmieniem katram dalībniekam jau labi jāiepazīstas mazpulka sanāksmē pēc literātūras vai mazpulka vadītāja dotiem norādījumiem, lai stājoties pie darba savā lauciņā visu varētu pēc iespējas labāk izdarīt. Bez darba savā lauciņā katram mazpulka dalībniekam jāpiedalās arī kopējos mazpulka pasākumos un sabiedriskos darbos.

Šogad sarīkojamās „meža dienās" arī katram dalībniekam jāņem aktīva līdzdalība. Šogad, kad „meža dienu" galvenais lozungs ir „stādīsim bērzus", arī katra mazpulka dalībnieka pienākums ir iestādīt vismaz vienu bērzu tās saimniecības robežās, kur katrs dzīvo. Visiem mazpulka dalībniekiem kopā jāņem arī līdzdalība vietējās „meža dienu" komitejas sarīkojumos, piedaloties atsevišķu zemes gabalu apmežošanā, vai arī apstādot vietējās sabiedriskās celtnes, kapsētas, ceļus u. t. t., vai arī izdaiļojot parastās lauku saimniecības. Mazpulku dalībniekiem vienmēr jāpatur prātā, ka lauku sētas lielākais krāšņums ir koki. Cik atstātas, padotas visiem vējiem ir tās mājas, pie kurām nav ne dārza, ne koku. Un kas tad mūsu dzimtenē ir skaistāks par zaļajām eglēm, priežu siliem un bērzu birstalām. Tikai tad mēs īsti izjustu viņu lielo vērtību, ja visa tā pietrūktu. Tāpēc mazpulku dalībniekiem jārūpējas par to, lai nebūtu tādu māju mūsu laukos, kurās nedzirdētu baltās bērzu birstalas šalkoņas. Kur tuvumā vēl nav šādas bērzu birzes, tur šogad jācenšās tā iestādīt. Tāpat mazpulka pienākums ir rūpēties par to, lai savas mītnes resp. sapulcēšanās vietas tuvumā tiktu šogad iedēstīta vai nu pieminas birze, vai arī atsevišķi bērzi par godu pagājušā gada 15 maija notikumiem mūsu valstī. Šī birze vai bērzi būtu vienmēr paturami vietējā mazpulka uzraudzībā un apkopšanā. **Tas būtu jauns atzinības un pateicības pierādījums mazpulku dižajam virsvadonim ministru prezidentam Dr. K. Ulmanim, kas deva mums 15. maiju, kas deva visiem jaunu prieku dzīvot, strādāt un ticēt mūsu tautas un mūsu valsts saulainai nākotnei.**

Agr. K. Ķirsis.

Meža dienās — apstādīsim savas sētas!

Katru gadu visā Latvijā tiek sarīkotas meža dienas, kur aktīvākā līdzdalībniece ir mazpulku jaunatne. Meža dienās līdz šim galvenā vērība tika piegriezta skolu, sabiedrisko ēku, baznīcu, kapsētu u. c. apstādīšanai, mazāk ievērojot savu māju izdaiļošanu resp. apstādīšanu ar kokiem.

Viena otra mūsu jaunākā saimniecība vēl ir tādā stāvoklī, ka vasarā nav kur rast paēnu no saules svelmainā karstuma un ziemā nav aizvēja pret auksto ziemeli un puteni. Šādā sētā ne katram patiks dzīvot.

Bet mēs zinām, ka mūsu senči ir bijuši lieli dabas un skaistuma cienītāji. To liecina arī mūsu tautas dziesmas.

„Daiļa sēta arājami
Pašā kalna galiņā:
Visapkārt liepu koki,
Vidū ziedēj' ābelītes."

Tā tad mums nopietni jāpadomā par to sētu apstādīšanu, kas līdz šim vēl stāv

kailas. Meža dienu laikā, kociņus stādīšanai var dabūt par brīvu vai pret niecīgu atlīdzību, tāpēc arī šinī laikā visizdevīgāk izdarīt apstādījumus. Ieteicamāk būtu ne katram atsevišķi, bet kopēji visiem mazpulku dalībniekiem ar vadītāju, apmeklēt katra mazpulka dalībnieka sētu un tad kopējiem spēkiem, pēc iepriekš izstrādāta plāna, izdarīt stādīšanu. Mazpulkiem jābūt par paraugu citiem, arī šinī darbā.

Pašam dalībniekam gan jau iepriekš savā sētā jānoskaidro, kur un kādus kociņus stādīs. Tāpat jāsagatavo jau laikus mietiņi kociņu piesiešanai. Tad kopējais stādīšanas darbs veiksies ātri.

Mājas iebraucāmo ceļu der apstādīt vispirms, ar liepām, ozoliem vai kļavām. Arī pagalmā jāstāda koki, tikai nedrīkst stādīt pārāk tuvu ēkām, lai saules gaisma brīvi un netraucēti ieplūstu istabās un lai neaizsegtu skatu no dzīvojamās mājas uz pagalmu un saimniecības ēkām. Visizdevīgāk kokus stādīt ēku stūros. Tāpat pagalmā jāierīko kāda lapene, no liepām vai citiem kokiem. Glīti arī pagalma vidū izskatās kāds kupls koks, piem. ozols, liepa u. c. Var stādīt arī kļavas, ošus, pīladžus, apses u. c. Skuju kokus gan neieteic stādīt tuvu pie mājām. Apstādot augļu dārzu jāraugās, lai dienvidus pusē koki būtu tādi, kas neaizsedz sauli. Ziemeļu pusē, protams, stādījumam jābūt biezam. Lietderīgi apstādīt arī ganu ceļu. Te noderīgākie būs vītoli, kas ļoti ātraudzīgi un visdrīzāk attaisnos savu uzdevumu. Tāpēc, mazpulku dalībnieki, visi čakli pie darba!

Artūrs Bērziņš,
Jaungulbenes mazpulka dalībnieks.

Meža dienām tuvojoties.

Putni, skandinot savas jaukās dziesmas, instinktīvi uzmeklē sev dzīvi un patvērumu lapotā koku cerokslī. Arī cilvēks, koku paēnā, pēc darba gaitām gurdi atlaiž rokas, ievelk spirgtu elpu un jūtas paša Dieva tuvumā. Meža dienas tuvojas! Laikus padomāsim, kas mums darāms. Vai biedrības, skolas un citu namu jau rotā ozolu, liepu u. c. košums? Cik jauki zeltītā saules rietā izskatas bērzotās alejasrun birzes! Cik māja, mūsu miteklis un da ba vieta ir nepievilcīga, ja to nesedz lapots paēnis. Meža dienu laikā paiet gads no mūsu tautas atbrīvošanas dienas 15. maija, šai piemiņai dēstīsim viskuplāko ozolu.

Domāsim jau laikus par stādāmo materiālu!

Jānis Āzis,
Tirzas mazpulka dalībnieks

Kā es iesāku sugas govs audzēšanu.

Pagājušā gadā, Zemgales mazpulku apgabala sacīkstēs Apguldē, kā godalgu pieccīņā, ieguvu grāmātu — „Kā izaudzēt veselīgus teļus, sivēnus, jērus un kumeļus". Iepazīstoties ar grāmatas saturu, man radās doma grāmatas aizrādījumus personīgi pārbaudīt, tieši audzējot kādu sugas lopu. — Un „laimes māte" palīdzēja, jo drīz pēc Apguldes sacīkstēm, Talsu apkārtnes mazpulku sacīkstēs, kā godalgu ieguvu Latvijas brūnās sugas gosniņu. Sacīkstēs iegūtā balva man deva ierosinājumu un drīz vien arī iespējamību audzēt sugas gosniņu. Līdz šim mana nodarbošanās bija vistkopība un cukurbiešu kultūra.

„Laimes" gosniņu uz savu saimniecību pārvedu pag. gada novembŗa sākumā. Nokristīju par Alfu, kas grieķu alfabētā apzīmē pirmo burtu, netiešā nozīmē, iesākumu.

Ir pagājuši vairāk kā četri mēneši, kāmēr audzēju un audzinu savu Alfu, bet viņas vecums patreiz ir pāri pusgadam, jo Jaunpils audzētava, no kuŗas gosniņu saņēmu, man viņu iedeva jau brangi lielu.

Jāatzīst, ka šis jaunais darbs ir vēl interesantāks par cukurbiešu audzēšanu, jo mana Alfa skaisti attīstas un aug kā īsts draugs. Viņa mani katrreiz, kad eju kūtī, iepriecina ar savu gudro skatu un es apzī-

nos, ka veicu svarīgu uzdevumu, audzējot un veidojot skaistu sugas govi.

No savas puses varu ieteikt visiem vecākajiem mazpulku dalībniekiem — audzēt arī kādu sugas gosniņu, sivēnu, jēru vai kumeļu. Šinī darbā jūs smelsaties daudz jaunus, vērtīgus novērojumus un atzinumus.

Lopkopība Latvijā ir vissvarīgākā lauksaimniecības nozare. Viņa sastāda caurmērā pusi no visiem lauksaimniecības ienākumiem. Lopkopības produkti tiek izvesti arī uz ārzemēm.

Pēdējos gadu desmitos gan lauksaimnieki arvien vairāk vērības sāk piegriezt sugas lopu audzēšanai. Tomēr vēl ļoti mazu procentu no mūsu lopiem sastāda sugas lopi. Lai paceltu mūsu lopkopības stāvokli, mums visiem jāpiegriežas noteiktai lopu sugai.

Kāda nozīme ir sugas lopiem? — Vispirms jau sugas lopi uzrāda augstāku ražību kā bezsugas lopi. Vadoties pēc sugas, mēs varam spriest par ražības augstumu. Sugas lopi parasti tirgū tiek labāki samaksāti un viņiem ir tirgus arī ārzemēs. Sugas lopiem tiek vestas ciltsgrāmatas par esošo īpatni un tā priekštečiem.

Tomēr, suga pati par sevi vien vēl neko nenozīmē. Arī sugas lops var būt mazražīgs. Tā ražība lielā mērā atkarājas no tā, kā viņš ir audzēts un audzināts.

Es minēju divus vārdus — a u d z ē š a n a un a u d z i n ā š a n a. Kāda tad ir starpība starp vienu un otru? A u d z ē t — nozīmē lopu ēdināt, kopt, bet a u d z i n ā t — šis vārds attiecas uz lopa rakstūra isveidošanu. Piemēram, vai viņš ir labsirdīgs un drošs, vai klausa kad sauc vārdā, nav dusmīgs u. t. t.

Mums var būt sugas jaunlops, kas nācis no vislabākās cilts, bet ja mēs viņu pareizi nebarosim un nekopsim, tad nākošā govs būs mazražīga. Tas tamdēļ, ka vecāki saviem pēcnācējiem iedzemdē tikai savu īpašību pirmsākumu un šo īpašību tālākā izveidošana, uz labo vai slikto pusi, atkarājas no tālākās audzēšanas un audzināšanas. Tā tad, jaunā dzīvnieka audzētājs ir tas, kas lielā mērā noteic to, kāds tas teliņš būs, kad izaugs par lielu govi. Un, mani darba biedri — mazpulku dalībnieki, ja jūs audzēsiet sugas gosniņu, no jums pašiem lielā mērā atkarāsies viņas ražība.

Mazpulku dalībnieki, ķersimies pie šī, mums varbūt vēl svešā darba, mācīsimies un vērosim, taisīsim spriedumus, līdz ar to mēs stiprināsim katrs savus pamatus tālākai dzīvei, bet visi kopīgi — valsts dzīvei.

V. Guļevskis,
Jaunpils mazpulka diženais.

AMATNIECĪBAS DARBI.

Amatniecības nozīme cilvēka dzīvē.

Galvenākā īpašība un pazīme, ar ko cilvēks atšķiras no citiem zemes lodi apdzīvojošiem radījumiem ir tā, ka cilvēks spēj gatavot un lietot rīkus, kuŗi palīdz viņam ikdienas dzīvē pārvarēt tādas grūtības un veikt tādus darbus, kas citādi viņam nebūtu pa spēkam. Šī spēja ir palīdzējusi cilvēkam pārvarēt arī fiziski par sevi daudz stiprākus dzīvniekus, savaldīt un kalpināt daudzus dabas spēkus, pārveidot pat pašu dabu un tā radīt sev eksistences iespējamību pat tur, kur daba pate no sevis to nav devusi un negrib dot.

Ja senā pagātnē katrs cilvēks pats gādāja un gatavoja savu uzdevumu veikšanai un eksistences nodrošināšanai piemērotus darba rīkus, tad vēlākā laikā, tehnikai attīstoties, speciāli iekārtotas fabrikas un darbnīcas sāka pagatavot daudzus un dažādus darba rīkus, mašīnas un atse-

višķiem cilvēkiem un uzņēmumiem atkrita vajadzība pašiem tos gatavot. Bet praksē tas izrādījās pareizi tikai pa daļai. Vienkāršāku un ātri dilstošu darba rīku pirkšana arī fabrikām nebij izdevīga — pirmkārt, vienmēr jaunu rīku iegādāšana prasīja daudz līdzekļu un otrkārt, pirktie darba rīki ne vienmēr bij uzdevumam piemēroti. Tādēļ tagad katrā lielākā vai mazākā rūpniecības uzņēmumā ir sava instrumentu nodaļa, kuŗa pagatavo un remontē vajadzīgos darba rīkus.

Katra lauku saimniecība ir tāds, samērā neliels ražošanas uzņēmums, kuŗā ir vajadzīgi diezgan daudzi un dažādi darba rīki. No sirmās senātnes līdz samērā nesenai pagātnei šie darba rīki bij vai nu pilnīgi, vai vismaz pa daļai turpat mājā gatavoti un tikai samērā nesen atpakaļ, augsto lauksaimniecības ražojumu cenu laikā, lauksaimniekiem radās ieskats, ka nav vērts laiku kavēt un pašam nodarboties ar darba rīku gatavošanu, ja tos var nopirkt veikalā jau gatavus. Tā darot lauksaimnieki sāka mazāk ievērot tās prasības, kādas uzstādamas darba rīkam, lai tas būtu savam uzdevumam un darba darītāja spēkam un augumam piemērots un beidzot, liekas, pavisam aizmirsa, ka tādas prasības vispārīgi var būt. Un sekas tam bij — mazāk ražīgs darbs un augstāka ražojumu pašizmaksa. Par tirgū pirktiem darba rīkiem lauksaimniekiem bez tam jāizdod arī nauda, kuŗu tagad, pie zemām ražojumu cenām, tik grūti iegūt. Bet ja prasām un apskatām, ko tad vērtīgu lauksaimnieks ir padarījis, gatavus darba rīkus pērkot ietaupītā laikā, tad būs jāatbild — nekā.

Bet ja nav nekas iegūts, tad zaudēts ir ļoti daudz. Ne tikai ir zaudēti tie līdzekļi, kas izdoti par pirktiem darba rīkiem, bet arī citas, — garīgas vērtības. Darba rīku gatavošana un vajadzīgo materiālu sameklēšana prasa cilvēkam zināmu uzmanību un domāšanu, t. i. attīsta cilvēkā taisni tās spējas, ar kuŗām viņš atšķiras no pārējiem zemes lodes apdzīvotājiem. Cilvēks, kuŗš pieradis pie šādas domāšanas, savā darbā nekad nenonāk bezizejas stāvoklī, bet vienmēr māk izlīdzēties ar tiem materiāliem, kādi viņam gadās pie rokas. Ar citiem vārdiem sakot, šāds cilvēks ir dzīves spējīgāks.

GRIBĒJU TĀĻAJOS LAUKOS VĒL IET...

Šā gada 20. febr. aizgāja mūžīgā mierā Sedmales mazpulka dalībnieks **Jānis Strazdiņš.** Nelaikis apmeklēja Ēveles 6-kl. pamatskolas 6-klasi, bijis apdāvināts skolnieks. Viņu uz pēdējo dusu pavadīja 27. febr. uz Ēveles kapiem. No nelaika atvadījās Sedmales mazpulks un Ēveles 6-kl. pamatskola noliekot vainagus.

Mūsu valsts ģeogrāfiskais un saimnieciskais stāvoklis un mūsu zemes klimata apstākļi pavēloši mums prasa taupību un visu fizisko un garīgo spēku iespējami augstu attīstīšanu. To var sasniegt pa vairākiem ceļiem, bet viens no šiem ceļiem ir — māju amatniecība. Lauku jaunatnei tai jāpiegriež sevišķa vērība. Latvijā vēl ir labi daudz vecāku cilvēku, kuŗi agrākos laikos ir paši gatavojuši darba rīkus un no saviem tēviem mantojuši zināšanas, kādiem šiem rīkiem vajaga būt. Šīs zināšanas ir ļoti vērtīgas. Tagadējai jaunai paaudzei tās jāsaņem kā mantojums no vecākās audzes, jāpavairo laikam un saimnieciskiem apstākļiem atbilstošos apmēros attiecīgos kursos, priekšlasījumos u. t. t., un vēlāk savukārt jānodod nākošai pāaudzei. Mazpulku dalībniekiem, kā darba rīku gatavošanā visvairāk ieinteresētai jaunatnes daļai, še vajag būt sevišķi aktiviem un no savas apkārtnes vecākiem cilvēkiem savākt un pierakstīt pēc iespējas sīkākus norādījumus par darba rīku samēriem un pagatavošanas paņēmieniem. Piem. par izkapts kāta garumu. resnumu; par cirvja, lāpstas, grābekļa u. c. gatavošanu u. t. t. Šos norādījumus varēs ņemt vērā pie pašu darba rīku izgatavošanas, apspriest to lietderību, pamatojoties uz tagadējām atziņām par racionālu jeb saprātīgu darba iekārtu un piemērotiem darba rīkiem, un tā sasniegt to labāko, kas patreizējos apstākļos ir iespējams.

J. Irbe.

Lieldienu galds.

Lieldienas latvju sētā.

Mūsu sentēvi, kuŗiem kristīgā ticība vēl bija sveša, Lieldienās svinēja Dieva kristības un saules atmodu. Tie bija jautri un prieka pilni svētki. Tad ir vecie, ir jaunie gādāja par dažādām izpriecām — šūpotnēm, ripu sišanu, putnu dzīšanu u. d. c.

Nama mātes čakli strādāja un steidza, lai arī viņas godam varētu sagaidīt Lieldienas. Vajadzēja gādāt par gārdāko kunīosu un spirdzinošu malku.

Kopš kristīgās ticības pieņemšanas, Lieldienu svinību pamats ir mainījies, bet daudzas tradicijas ir palikušas, kā rotaļās tā arī svētku ēdienos.

Ēdienos galvenā kārtā simbolizēta saule. Tāds simbols ir ola. Arī cepumus veido apaļus — saules atveidā.

Senā latvju nama māte Lieldienu galdā ir likusi šādus ēdienus un dzērienus: olas, medus raušus, apaļus plāceņus ar biezpienu, sklandu raušus, zirņu pikas, Jāņa sieru, sutinātu šķiņķi, zilci, dažādi sagatavotus putnus, pienu, medus alu un bērzu sulas.

Sklandu raušī.

No rudzu miltiem, ūdens un mazliet sviesta, pagatavo stingru mīklu. Viņu izrullē 3 mm biezā plāksnē, izgriež plaukstas lielumā apaļas ripas un saliec maliņas apm. 1 cm uz augšu. Tā izveidojas šķīvjveidīgi plāceņi. Vidū liek šādu pildījumu 2 kārtās: pirmā kārtā kartupeļu biezputru, kuŗā ieku] kādu olu, otrā kārtā liek sarīvētus zaļus burkānus, kuŗus saista mazliet ar miltiem un olu. Ja burkāni nav pietiekoši saldi, pieliek pēc garšas cukuru. Raušus cep, kamēr mīkla un burkāni gatavi.

Medus rausis.

Piens — ½ litrs.
Rupjie kv. milti — 1 kg.
Sviests — 200 gr.
Cukurs — 200 gr.
Raugs — ½ pac.

Medus — 200 gr.
Rieksti — 200 gr.
Sviests — 150 gr.
Olas — 2 gab.

Sviestu izkausē pienā. Kad piens drusku padzisis, samīca mīklu, pieliekot cukurā izjauktu raugu. Mīklu mīca vidēji stingru un liek labi uzrūgt. Tad mīklu izveido ½ pirksta biezos apaļos plāceņos un liek uz plātes. Vēl reizi izraudzē. Kad plāceņi uzcēlušies, tos pārklāj ar medus masu, kuŗu pagatavo sekojoši:

Medu un sviestu uzvāra un pievieno rupji sasmalcinātus riekstu kodolus. Kad medus drusku atdzisis, ieku] divas olas.

Rausi cep mērenā siltumā, kāmēr mīkla sausa. No plātes noņem tikai tad, kad pilnīgi atdzisis.

Zirņu pikas.

Pelēkie zirņi — 200 gr.
Kartupeļi — 100 gr.
Sīpols — 1 gab.
Sāls — pēc garšas.
Kaņepes — 45 gr.
Žāv. speķis — 25 gr.

Var lietot zirņus vien, vai arī uz pusēm ar cūku pupām. Izmērcētus zirņus un kartupeļus novāra mīkstus un sama] gaļas mašīnā. Masai pieliek smalki sagrieztu un apcepinātu sīpolu un speķi, sagrūztas kaņepes, sviestu un sāli. Visu labi samīca un ar rokām izve] bumbas apm. olas lielumā. Pasniedz galdā ar pienu vai paniņām.

Medus alus.

Uz sagrauzdētas rupjas maizes uzlej vārošu ūdeni. Maizi mērcē, kāmēr tā kļūst mīksta, bet

vēl neizjūk. Tad maizi nokāš un šķidrumam pievieno cukuru (uz 25 ltr. 1½ kg). Kad šķidrums atdzisis līdz 30° C (remdens), pieliek s gatavotu raugu (uz 25 ltr. 50 gr). Rauga gatavošana: raugu sarīvē ar cukuru, atšķaida ar vienu glāzi maizes ūdens, pieliek vienu tējkaroti miltu un noliek 3 stundas siltā vietā. Pa ieraudzēšanas laiku šad tad apjauc. Ar raugu sajauktu maizes ūdeni novieto siltā vietā un trauku cieši noslēdz. Pēc 12 stundām noliek aukstā telpā. Īsi pirms pasniegšanas galdā pievieno medu pēc garšas. Medus alum piedod saldumu un īpatnēju smaržu.

Ja Lieldienās pasniedz senlatvju ēdienus, būtu ļoti vēlams galdu klāt latviskā gaumē. Galdauts var būt krāsains, vilnas vai linu — austs latvju rakstos. Latvju ēdieni vislabāk iederas māla traukos, kuŗi izgreznoti maziem rakstiem.

Lieldienu galdu rotājums ir raibās olas, sakārtotas glītos groziņos, vai labības asnu zaļumā, pūpoli un skaras. Svētku svinīgumu piedod degošas sveces, latvju īpatnējos svečturos.

I. Zauls,
mājt. instr.

MAZPULKU DZĪVE.

ARĪ LATGALĒ ARVIEN VAIRĀK VALSTS KAROGU LAUKU SĒTĀS.

Gauru mazpulkā „Zieds" šādi dalībnieki iegādājušies valsts karogus un izliek tos valsts svētku dienās savu vecāku saimniecībās: **A. un M. Romanovi, M. Urjadovs, N. Potapovs, Z. un O. Onufrijevi.**

Vidzemes mazpulkos no jauna iegādājuši valsts karogus: **R. un A. Medņi — Mālpiļs-Kniediņu** mazpulkā un **J. Blaus — Kokmuižas** mazpulkā.

ZIRGAUDZĒTĀJI ATBALSTA MAZPULKU DALĪBNIEKUS.

Lauksaimnieks A. Krēsliņš, Ļaudonas pag. Vectīlanos paziņojis „Mazpulka" redakcijai, ka labprāt atbalsta sava rajona jaunos zirgaudzētājus — mazpulku dalībniekus un ir ar mieru šinī pavasarī aplecināt 5 mazpulku dalībnieku pievestas ķēves ar valsts vaislas ērzeli Germino Old 65. (Oldenburgas sugas) par brīvu.

Germino Old 65 dzim 1928 g. dienvidus Oldenburgā no **ļoti slavenas cilts**; tumši rudu spalvu, mazu laukumu pierē, augst. sk. 162 cm.

Germino Old 65.

Mūsu mīļais un čaklais biedrs

Voldemārs Blite

pēc īsas un grūtas ciešanas šķīrās no mums uz mūžu š. g. 30. martā plkst. 5 no rīta.

Mīļā piemiņā paturēs

Valgales mazpulks un mazp. vadītāji.

Gribēju tālajos laukos vēl iet,
Klausīties dziesmā, ko ziedonis dzied...
Satumsa nakts, satumsa nakts...

Germino ļoti teicamo ideālo harmonisko eskterjeru, tāpat ļoti teicamo vieglo — dzīvo enerģisko kustību, pie ļoti pareizas gaitas un teicami labiem nagiem, dod vislabākās izredzes pēcaudzēs, kā ļoti labus armijas — remonta, tā arī lauksaimniecības zirgus, jo pārnes un iedzemdē ļoti teicamas augstvērtīgas īpašības.

OĻU PAGASTA MAZPULKS „NĀKOTNE" sarīko Otros Lieldienas svētkos, š. g. 22. aprīlī atklāšanas vakaru ar referātiem, deklamācijām un teātŗa izrādi. Visi apkārtejo mazpulku dalībnieki un vecāki būs gaidīti vakara viesi.

LAUKEŽU MAZPULKS

ņemot vērā „Mazpulka" 3. n-rā ievietoto rakstu „Vāksim tautas gara mantas" nosūtījis sava mazpulka dalībnieku savāktās ap 100 tautas dziesmas Folkloras krātuvei un saņēmis no tās šādu rakstu:

Laukežu 6 kl. pamatskolas mazpulkam.

Latviešu folkloras krātuve sirsnīgi pateicas visiem tiem Jūsu mazpulka dalībniekiem, kas ņēmuši dalību Krātuvei atsūtīto tautasdziesmu noklausīšanā un uzrakstīšanā. Jūsu skolas mazpulks ir pirmais, kas uzsācis mūsu veco mantu krāšanu, tamdēļ krātuve cer, ka Jūs kļūsit par paraugu arī pārējiem mazpulkiem.

Bez tam mazpulks rīkoja no 14.—23. martam mājturības kursus, Latgales lauks. b-bu sav. instruktores J. Gaņģis kundzes vadībā. Kursos piedalījās 23 kursantes, no kuŗām 12 mazpulka dalībnieces.

Laikā no 3.—10. martam mazpulks sarīkoja zēnu rokdarbu kursus koka darbos. Kursos piedalījās 13 dalībnieki rokdarbu skolotāja E. Blāķa vadībā.

UMPĀRTES MAZPULKA PIECU GADU PASTĀVĒŠANAS SVĒTKI,

Umpārtes mazpulka № 2 piecu gadu pastāvēšanas svētki notika 17. martā. Svētkus ievadīja mazpulka vadītājs ar pārskatu par piecos gados veikto darbu. Mazpulks iekārtojis paša spēkiem sev izrīkojumu zāli Jaunzemju mājās. Pie mazpulka pastāv mūzikas pulciņš. Iegādāts dažāds inventārs par apm. 40 ls. Iegādāta arī neliela biblioteka.

Mazpulku apsveica L. L. Centrālb-bas mazpulku insp. agr. A. Ķibēns, L. L. Centrālb-bas, mazpulku padomes loc. un Zemgales lauks. Centrālb-bas mazpulku nod. vad. agr. J. Andersona vārdā, un Bārbeles rajona agronoms V. Kuplis. Tāļāk mazpulka dubultkvartets izpildīja vairākas dziesmas un orķestris uzstājās ar mūzikas priekšnesumiem. Svētkus noslēdza ar teatra izrādi. Izrādīja Dišleres „Iegātni" mazpulka dalībnieku izpildījumā.

GULBENES MAZPULKA 5 GADU PASTĀVĒŠANAS SVĒTKI.

Viens no pirmajiem Latvijas mazpulkiem — Gulbenes mazpulks №r. 4, dibināts pie Gulbenes lauksaimniecības biedrības 1930. g. februarī, svinēja piecu gadu pastāvēšanas svētkus š. g. 9. martā Elstes koppienotavas nama zālē. Svētku aktu ievadīja Gulbenes mazpulka vadītājs agr. V. Krūmiņš ar piemērotu uzrunu. Svētkus atklāja L. L. Centrālbiedrības mazpulku nodaļas vadītājs agr. K. Ķirsis. Nodziedaja „Dievs svēti Latviju" un „Lai līgo lepna dziesma, uzsaucot trīskārtēju Lai dzīvo" mazpulku virsvadonim un visas tautas vadonim ministru prezidentam Dr. K. Ulmanim. Ar sajūsmu uzņēma priekšlikumu par apsveikuma telegrammas nosūtīšanu.

Tālāk sekoja Gulbenes mazpulka diženā Fr. Širona pārkats par mazpulka 5 gadu darbību, agr. K. Ķirša priekšlasījums par mazpulku attīstību Latvijā un ārzemēs un agr. V. Krūmiņa referāts „Kas jāievēro saimniekojot kā lauksaimniekam, tā mazpulka dalībniekam". Pēc priekšlasījumiem uzstājās mazpulka dubultkvartets skol. Valbja vadībā, izpildot vairākas tautas dziesmas.

MAZPULKU DALĪBNIEKI GODINA ČAKLAS DARBA DARĪTĀJAS.

Kazdangas mazpulks sarīkoja ilggadīgo Kazgangas pag. Vecvagaru māju laukstrād-

nieču — 72 g. v. Ilzes Indriksones un 56 g. Ilzes Rižes godināšanu. Vecākā no viņām Vecvagaru mājās nokalpojusi 64 gadus, Otra — 46. Abas laukstrādnieces spirgtas un dzīvespriecīgas. Plkst. 17 pie abām ilggadīgām laukstrādniecēm ieradās Kazdangas mazpulks ar mazpulka vadītāju agr. A. Āboliņu priekšgalā. Mazpulks godināja gaviļnieces, pasniedzot katrai krāšņu adresi. Māju saimnieks savām ilggadīgām laukstrādniecēm pasniedza balvas — vienai sudraba cukurtrauku, otrai — sudraba modinātāju pulksteni. No zemkopības ministrijas gaviļnieces sveicināja agr. P. Kadils, nododot sveicienus arī no Kurzemes lauks. b-bu savienības un valsts Kazdangas lauks. vidusskolas farmas, un paziņoja, ka abām laukstrādniecēm piešķirti 50 ls katrai un pirmās šķiras atzinības raksts par uzticīgu darbu. No pagasta pašvaldības runāja pagasta vecākais Malks. Mazpulka koris nodziedāja vairākas dziesmas.

Mūsu mīļā mazpulka dalībniece

Velta Kristāls

šķīrās no mums uz mūžu š. g. 6. martā.

Mīlā piemiņā paturēs

Tērvetes mazpulks.

Rīgas mazpulka darba dzīve.

Rīgas pilsētas Aizgādības valdes bērnu namā — pamatskolā „Pleskodāle" pag. g. 6. decembrī, ar paidagogu padomes lēmumu, nodibinājās mazpulks — 4. Rīgā — ar skolotāju-audzinātāju V. Grīnbergu kā vadītāju. Patlaban mazpulkā 15 dalībnieku, vecumā no 12 līdz 18 gadiem, un 9 biedri-veicinātāji. Mazpulka dalībnieki (gandrīz visi) ir sociāli apgādājami — bāra bērni. Zemi mazpulkam ierādījis bērnu nams, soloties no mazpulka atpirkt viņu ražojumus.

13. martā mazpulks sarīkoja piena propagandas dienu ar priekšnesumiem — deklamācijām, audzēkņu kori un pūtēju orķestri. Saistošu referātu nolasīja mazp. insp. v. i. Ad. Eglītis. Sarīkojumu kuplināja Rīgas Skol. Inst. audz. vīru dubultkvartets.

MAZPULKU HUMORS

Kā Kārlītis mācījās sapņu izstāstīšanu.

Šorīt Kārlītis piecēlās agrāk, kā citos rītos. Un kā tu cilvēks vairs vari mierīgi gulēt, ka naktī rādījies līdz šim neredzēts sapnis. „Ko gan tas var nozīmēt?" domā Kārlītis un steigšus dodas pie vecmāmuļas — kā labākā sapņu tulka visā pagastā. „Nekā dēls," saka vecmāmuļa, „manā jaunībā tādas ieriktes nebija, kādu tu nosapņoji, to es arī nemāku izskaidrot. Ej labāk pie vaļinieces Sekstienes, tā jau par tādām gaisa lietam ko vairāk zin." Un Sekstiene nebūtu Sekstiene, ja viņa nezinātu. Dzirdējusi Karlīša sapni, tā tūlīt noprasa: „Vai tu brauci ar pareizo galu uz priekšu?" Jā, Kārlītis tā braucis. Nu Sekstiene zin: „Tagad ir jauns mēness. Sapnis piepildīsies drīz, tas ir kā āmen baznīcā! Un visa tā braukšana ar „eroplānu" ir tāda pati, kā braukšana ar „bāni". Tiklīdz es braucu ar „bāni", vēstule klāt. Ja braucu jaunā mēnesī, klāt tūlīt, ja braucu vecā, tad bišķi jāpagaida. Bet galvenais, lai braukšana būtu ar pareizo galu uz priekšu. Ja „dampis" kādreiz iet „atsprēkliņ", tad būs bēru ziņa. Kad es ar vēl biju drusku mazāk padzīvojusi, tad par tādu sapni, kā tev, Kārlīt, lēcu vai gaisā no prieka, jo droši zināju, ka manējais Krišs tai naktī šopagasta „Kūlās" taisīja man „grāmatu"," nobeidz savu tulkošanu vaļiniece Sekstiene.

Kārlītis tomēr nebij apmierināts. „Kas gan man varētu rakstīt?" viņš gudroja, bet nepagāja ne laba stunda, kad viņš manīja gar mājas stūri nokustam balamutīgā Pēča galvu. Un lūk—Pēcis atnesa Kārlītim no pagastnama vēsti, ka pagājušās vasaras

paziņa pilsētas Indulis atkal pie Kārlīša par vasaras darba biedri braukšot, par ko pilsētas sociālā apgāde ar vēstuli ziņoja Kārlīša tēvam. Braukšot vēl šo sestdienu. Visi pilsētas bērni esot kā spārnos, ka tikšot pa vasaru uz laukiem dzīvot un strādāt pie mazpulku dalībniekiem. Nē, tik ātru sapņa piepildišanos Kārlītis nebija gaidījis. Nu atlika tikai gatavoties uz rīdzinieku sagaidīšanu un iepazīstināšanu ar mazpulku darbu, bet par to nākošā reizē.

Adis.

PAZIŅOJUMI.

Mazpulku vadītāju kursi notiks š. g. **24., 25. un 26. aprilī Rīgā, Merķeļa ielā 13, Latviešu biedrības lielā zālē.** Kursi notiks laikā no pl. 13 — pl. 18 katru dienu. **Kursu atklāšanā piedalīsies mazpulku Virsvadonis ministru prezidents Dr. K. ULMANIS. Kursu apmeklēšana obligatoriska visiem vadītājiem.**

* * *

Mazpulku vadītāju kursu pirmās dienas programma no pl. 13 — pl. 18 būs pieslēgta radiofonam un tā jānoklausās arī visiem mazpulku dalībniekiem, sapulcējoties pie tuvākiem pieejamiem radio aparātiem. Mazpulku vadītājus lūdzam noklausīšanos noorganizēt jau pirms Lieldienu brīvlaika.

* * *

Mazpulku vadītāji, braucot uz kursiem š. g. 23. un 24. aprīlī un atpakaļ braucot š. g. 26. un 27. aprīlī saņems **dzelzceļa tarifa pazeminājumu** par 50%, grupās pa 3 personām.

* * *

Kopējās apmešanās telpas attāļāko mazpulku vadītājiem paredzētas **Rīgā, Mednieku ielā 7,** I. M. Ekskursantu nometnē.

* * *

Visiem mazpulku vadītājiem, kopā ar dalībniekiem **obligatoriski jāpiedalās „meža dienās", laikā no 26. aprīļa līdz 19. maijam.** Par „meža dienās" izdarītiem darbiem jāiesūta pārskats mazpulku padomei Rīgā, Baznīcas ielā 4-a līdz š. g. 1. jūnijam.

* * *

Visās valsts svētku dienās katrā mazpulka dalībnieka mājā vajadzētu izkārt valsts karogu.

* * *

Kādus ražojumus mazpulki varēs nodot kaŗaspēka daļām.

K. M. Apgādes pārvaldes intendantūras daļa ziņo, ka atsevišķām kaŗaspēka daļām un apgādes pārvaldes iestādēm atļauts iepirkt mazpulku kopīgi nododamos ražojumus, maksājot par viņiem Ministru kabineta apstiprinātās cenas, ja ražojumus nodod mazpulku apstiprinātie atbildīgie vadītāji un ar savu parakstu apliecina, ka nodod tikai mazpulku dalībnieku ražojumus.

Mazpulkiem, kas nākošā rudenī vēlas savus ražojumus pārdot kaŗaspēkam, nododamie ražojumu vairumi laikus jāpieteic tuvākā kaŗaspēka daļā, jo kaŗaspēka daļas parasti ražojumus iepērk no tiem, kas agrāk pieteikuši un tikai tik daudz, cik gada patēriņam ir vajadzīgs. Novēloti pieteiktos un piegādātos ražojumus vairs nevar pieņemt.

Mazpulki nākošā rudenī varēs nodot kaŗaspēka daļām: **kartupeļus, burkānus, kāļus, bietes, kāpostus** (svaigus), **sīpolus** un **kaltētus cigoriņus.**

Lai nerastos pārpatumi pie mazpulku ražojumu nodošanas, visas kaŗaspēka daļas un pārvaldes iestādes pieturēsies iepērkot mazpulku ražojumus pie vienādiem noteikumiem, kuŗi būs iespiesti „Mazpulks" nākamā numurā.

* * *

Atgādinām, ka **grāmatvedībai** mazpulka darbībā **piegriežama sevišķa vērība** un tāpēc **katram dalībniekam nepieciešama „Laukkopības un sakņkopības grāmatvedība",** kas

nekavējoties jāizsūta visam mazpulkam kopēji. Arī pārējā literātūra jāpasūta jau laikus. (Skat. š. g. „Mazpulks" № 3 paziņojumu daļā.)

* * *

Buchalovas mazpulks № 211, uz paša vēlēšanos pārdēvēts par **Gauru mazpulku „Zieds" № 211.** * * *

Mazpulku vadītājus lūdzam ieteikt mazpulku dalībnieku vecākiem **pieņemt savā saimniecībā pa vasaru pilsētnieku trūcīgos bērnus**, kuŗus uz laukiem novieto Tautas labklājības ministrija. Vecākiem, kas vēlētos bērnus pieņemt savās ģimenēs, jāpiesakās pagastu valdēs, izpildot īpašu veidlapu, atzīmējot, ka saimniecībā ir mazpulka dalībnieks-ki. Pilsētnieku bērni jāuztur ģimenē līdzīgi ģimenes locekļiem, par ko T. L. M. maksā Ls 20,— mēnesī. * * *

Ziņojam, ka ir iznācis mazpulka dalībnieka vadonis — **Veselošanās augu ievākšana.** (Paskaidrojumi par augu pazīmēm, ievākšanu, uzglabāšanu un pārdošanu.) Grāmatu par Ls 0,60 eksemplārā pārdod „Mazpulka" ekspedīcija Rīgā, Baznicas ielā 4-a. Nauda jāiemaksā pasta tekošā rēķ. 10619. * * *

Savāktos veselošanās jeb ārstniecības augus mazpulku dalībnieki var pārdot Tautas Labklājības Ministrijas noliktavā — Rīgā, Mārstaļu ielā 7, dz. 11, no 9— 15 dienā. Tālr. 34449.

PĒDĒJĀ MĒNESĪ LATV. LAUKSAIMN. CENTRĀLBIEDRĪBĀ PIETEIKTI UN MAZPULKU PADOMĒ APSTIPRINĀTI ŠĀDI MAZPULKI:

Latvijas lauksaimn. centrālbiedrības vadībā:

Ādažu-Berģu — № 627; Druvienas — № 628; Dikļu — № 640; Daukstes — № 641; Jaungulbenes-Gulbīša — № 642: Mārsnēnu — № 643; Jaunlaicenes — № 644; Taurupes — № 645.

Kurzemes lauksaimn. biedrību savienības vadībā:

Gaviezes — № 629; Kalvenes — № 630; Sustas — № 638; Puzes — № 639; Popes — № 646; Ārlavas-Pūņu — № 647; Ēdoles — № 648.

Zemgales lauksaimn. centrālbiedrības vadībā:

Liellašu — № 631; Tumes pagasta — № 632; Zasas — № 633; Taurkalnes „Vasku" — № 634; Raudas — № 635; Variebas — № 636; Subates — № 637.

Mazpulku padome
pie Latv. Lauksaimn. Centrālbiedrības.

JAUTĀJUMI UN ATBILDES.

Atbilde № 4.

Meteņa jeb Vastlāvja diena mūsu apkārtnē ir ievērojama ar jautro vizināšanos no kalniņa, kā arī ar gardo Meteņa pīrāgu. Meteņa dienā jāvizinas no kalniņa, lai nākošā gadā gari lini augtu. No kalna laižoties jādzied:

„Augat mani gari lini
Virpuļos griezdamies."

Tāpat, lai augtu gari lini, Meteņa vakarā jāvij striķi, pātagas vai groži.

Meteņa dienā vistas jādzen pirtī, lai lec uz lāvas, — tad nākošā vasarā viņas labi dēs olas.

Metenī jākāpj uz rijas augšas un jādzen kvēpi zemē, tad nākošā gadā būšot daudz naudas. Meteņa vakarā mēdz iet arī būdeļos.

Pelnu dienā pirms saules jāizgrābj no krāsns pelni un jāizber tanī vietā, kur stādīs pavasarī kāpostus. Tad kāpostus kukaiņi neēdot. Pelnu dienā arī jāvelejas, tad vasaru maize nepelot.

K. Māleris,
Lēdurgas mazpulka dalībnieks.

„Meteņa“ un „Pelnu dienas“ parašas un senus ticējumus aprakstījuši vēl šādi mazpulku dalībnieki:

Rankas — E. Seglis, **Aiviekstes** — E. Lazdiņš un V. Vītoliņš, **Alšvangas** — A. Pūris, **Šķēdes** — L. Pupainis, **Tūjas** — S. Verners, **Pravieņu** — T. Munkēvics, **Sāvienas** — L. Ivanovskis, **Nīcas** — J. Ķuņķis un A. Siļte, **Ķoņu-Ausēkļa** — A. Endziņš, **Jaunpiebalgas-Pēternieku** — K. Mūsiņš, **Lēdurgas** — O. Vibe un J. Eichenbaums, **Sidgundas** — A. Vālodze, **Drustu I.** — J. Skrancis, **Pērkones** — M. Drullis, **Dundagas** — A. Iviņš, **Asares** — T. Vilciņš, **Vecgulbenes** — V. Lietuvietis, **Galgauskas-Kropas** — M. Kevaskis, **Mēdzulas-Ozoliņkalna** — E. Sprincis, **Mežmuižas-Bērzbeķes** — A. Čeksters, **Liepājas-Blaumaņa p. sk.** — E. Lende un **Sērmūkšu** — H. Bleikšs.

Jautājums № 5.

Kāpēc pirmā aprīlī cilvēki mēdz viens otru apmānīt, kamdēļ šī paraša cēlusies un kāda tai nozīme? Ko mazpulku dalībnieki par to savā apkārtnē ir dzirdējuši?

Ilmars Kapelis,
Kapsēdes mazpulka dalībnieks.

Atbildes jāiesūta „Mazpulka“ redakcijai, līdz š. g. 1. maijam.

MĪKLAS.

ARITMETIKAS MĪKLA.

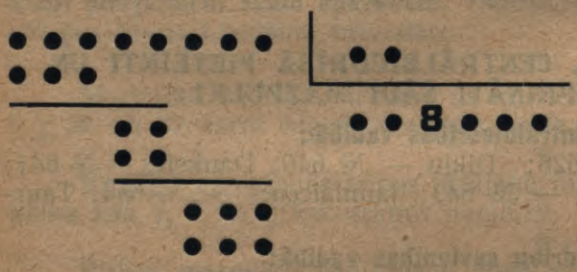

Astoņzīmju skaitlis dalīts ar dīvzīmju skaitli dalās bez atlikuma un iznākumā dabū sešzīmju skaitli, pie kam trešais cipars ir astoņi. Kādi ir visi šie skaitļi?

Pēc „Suomen Kuvalehti“.

Mīklas atminējums iesūtāms „Mazpulka“ redakcijai: Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, līdz š. g. 1. maijam uzdodot atminētāja vārdu, uzvārdu, mazpulka nosaukumu un **mazpulku padomes reģistrācijas num.**

RĒBUSA ATMINĒJUMS.

(Sk. „Mazpulks“ № 3.)

Pirms dzimtenes brīvību dēli spēj pirkt, būs karogam varoņu asinīs mirkt.

Pareizu rēbusa atminējumu iesūtījuši sekoši mazpulku dalībnieki:

Ezeres: J. Zalmans, O. Prūsis; **Umpārtes**: A. Paegle; **Gulbenes**: A. Miezītis, A. Alks, I. Šķipsna; **Rankas**: E. Seglis; **Umurgas**: J. Rudzītis: **Jaunpiebalgas**: V. Antons; **Praulienas**: O. Burkins, A. Medenis, A. Elksnītis; **Padures-Ivandes**: V. Dadzis, F. Ercums, K. Andersons, A. Kāns, L. Zeidaks, Z. Peilāns, V. Lancmans, E. Bērziņš, K. Upesleja, H. Stiķis, O. Laukbraucējs; **Vecsaules**: I. Kaders, V. Kilkuts, A. Kurtiņš, A. Bankovskis; **Vecauces**: E. Vārna, A. Būtnāris, V. Stillers; **Mārupes**: S. Ozoliņš, L. Ābelīte; **Viesītes**: J. Kalvišķis; **Grobiņas**: V. Graudiņš, A. Andersons, R. Skroderēns; **Alšvangas**: A. Pūris, L. Lipsnis, P. Aniņš; **Kalētu**: R. Kupšs, A. Juzups.

(Beigas nākošā numurā.)

Saturs:

	Lp. p.
Augšāmcelšanās svētkos. Māc. Arn. Lūsis	113
Tilts. A. Ersa stāsts	115
Gūstā. E. P. Butler stāsts	119
Kā dzīvnieki pielieto darba rīkus	121
Lieldienu jūtas. L. Ābelīte	122
Mutes loma pie lipīgo slimību izcelšanās un izplatīšanās. Dr. A. Pakalns	123
Grāmata par mazpulku Virsvadoni. A. Roga	125
Kas pavasarī darāms mājas apkārtnes izdaiļošanā. H. Kalmiņš	127
Dažas īpatnības ārzemju dzīvē un saimniekošanā. Agr. Fr. Duksis	132
Vērosim laiku. Agr. A. Ķibēns	132
Mazpulka dalībnieka darbi pavasarī Agr. K. Ķirsis	133
Meža dienās — apstādīsim savas sētas! A. Bērziņš	134
Meža dienām tuvojoties. J. Āzis	135
Kā es iesāku sugas govs audzēšanu. V. Guļevskis	135
Amatniecības nozīme cilvēka dzīvē. J. Irbe	136
Lieldienas latvju sētā. Mājt. instr. I. Zauls	138
Mazpulku dzīve	139
Mazpulku humors	141
Paziņojumi	142
Jautājumi un atbildes	143
Mīklas	144

Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

L. Audzes grām. sp. Rīgā, Baznīcas ielā 4-a (L. L. Centrālbiedrības gr. sp. nomnieks).

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika.
Rīgā, Tērbatas ielā 78, tāļr. 92227.

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tāļr. 27629.

Pastāvigi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes.

Apavu nams „ALMA",

Rīgā, Kr. Barona ielā № 15.

Krāsa

savu vērtību un izturību uzrāda pēc ilgāka laika, tamdēļ iegādājaties tikai mūsu īstās krāsas.

Fabrikas noliktavas:

Rīgā, Lāčplēša ielā 52/54 un Dzirnavu ielā 66,
blakus Konzumam.

A/S. **Ed. ROZĪTS**

Metāltirdzniecības Akc. Sab.

„Brāļi Popovi"

senāk Brāļi Popovi, dib. 1788. g.

Rīgā, L. Grēcinieku ielā № 35.

Akc. sab.

„Moritz Feitelberg"

Rīgā,

Brīvības bulv. № 3.
Brīvības ielā № 67.

Solbars

labākais līdzeklis augļu koku un ogulāju tīrīšanai un sēnīšu slimību apkarošanai.

Maisījumā ar kalcija arsenātu iznīcina arī lapu grauzējus un ar nikotinsulfatu utis un blusiņas.

BAYER

Dabūjams — lauks. pieder. veikalos, sēklu tirgotavās, drogu preču veikalos u. t. t.

K. Bodnieka

manufaktūras preču tirgotava

Rīgā, Kr. Barona ielā № 28-a.

Nodaļas: Rūjienā, Rīgas ielā № 2.
Talsos, Lielā ielā № 38.
Jelgavā, Pils ielā № 6/8.

Pastāvīgi krājumā:

Zīda un vilnas audumi.

Baltpreces.

Logu priekškari, celiņi, mēbeļu drānas.

M. B. Kazackis

Manufaktūras lieltirgotava

Mazumā un vairumā,
Rīgā, Kr. Barona ielā 20/22.

Lielnoliktava tikai vairumā,

Rīgā, Kaļķu ielā 12, dz. 4.

Fr. Arāja sēklu un puķu tirgotava

Brīvības ielā № 36, Rīgā.
Dārzniecība — Šķirotavas ielā № 5/7.

Piedāvā labas un pareizas **lauksaimniecības, dārzāju un puķu sēklas.**

Cenu rādītājus izsūta uz pieprasījumu.

Spec. ceļošanas, sporta un formas tērpu piederumu rūpniecība

A/S. A. Ratfelders

Rīgā, Kaļķu ielā 11.
Vairumā. Mazumā.

A. ZARIŅA

Ūdens sūkņu un vēja rotoru rūpn.

Rīgā, Indrānu ielā № 13. Tālrunis 93466.
Tekošs rēķins pastā 11086.

Piedāvā par fabrikas cenām savus ražojumus, kā: **ūdens sūkņus „Daugava"**, kas dod 2 lt ūdens uz katra vilciena, **ūdens triecus „Gauja"**, kas darbojas no 0,30 cm krituma. Caurules vienmēr krājumā par kooperātīvu cenām.

KRĀSAS

„LATVIJAS ĶĪMIĶIS"

Rīgā, L. Ķēniņu ielā № 41
Tālr. 27997

„Taupiba"

īpašn. **Teodors Heinsbergs,**
Rīgā, Marijas ielā № -b. Tālrunis 32319.

Vienīgais latviešu

formu, cepuru, uzvalku

un to piederumu veikals.

Pasūtījumi tiek izpildīti ātri un gliti.

A/S. LAIMAS

ZELTA SĒRIJA

delikātākā šokolāde

Dabūjama 6-os garšas noskaņojumos.

Tāfelīte maksā tikai 20 sant.